

NVC digitale marktdag 19 juni 2020

Bundel

Boomcriminologie

Voorwoord

Dit jaar van harte welkom op de digitale marktdag van de Nederlandse Vereniging voor Criminologie (NVC). Het is nogal bijzonder, want voor het eerst in de geschiedenis van onze vereniging zal het congres niet fysiek plaatsvinden. Daarentegen hopen we dat we een aantrekkelijke online variant hebben georganiseerd middels de NVC digitale marktdag.

Zoals iedere lezer meteen begrijpt, was dat niet de aanvankelijke planning. In januari vergaderden we nog en hadden het over de locatie, de broodjes, een band bij de borrel en het buffet. Het thema voor het congres – vooral tot uiting komend in de plenaire lezingen – was Georganiseerde misdaad. We hadden al een prachtige cast van sprekers in de aanslag staan. Hoe anders zou het lopen.

Nadat corona over ons land was gerold hebben we eerst overwogen om – net zoals veel andere verenigingen deden - ons congres helemaal niet te laten doorgaan. Maar al snel besloten we om in ieder geval het platform voor onderzoekers te bieden dat het NVC-congres normaal gesproken is en gewoon sessies te organiseren, en om de scriptieprijs toch feestelijk uit te reiken, om dit jaar niet een ‘gat’ te laten zijn. Dus gaan we afgeslankt congresseren, op maar één dag, en digitaal, tijdens de digitale marktdag.

We hebben ervoor gekozen om de sessies via Zoom te houden, omdat dit inmiddels het meest gebruikte medium lijkt en gebruikersvriendelijk is. We gebruiken wachtwoorden, waarmee we proberen de presentaties zo goed mogelijk in een besloten setting te laten plaatsvinden, net als op het fysieke congres. De bestuursleden zullen de sessies voorzitten en aangemelden ‘binnenlaten’: we hopen dat u allen bij de sessies een kijkje komt nemen, en na afloop meediscussieert met de sprekers die ook in deze coronatijden een presentatie hebben weten te verzorgen.

Tot onze verrassing en blijdschap kunnen we 18 sessies hosten, met zelfs twee speciale coronasessies! Er zijn kleine pauzes ingelast waar iedereen thuis even koffie met een koekje kan halen, en een lunchpauze om een boterham te eten. We zullen bij ontstentenis van een borrel en band het geheel proberen te verlevendigen met ‘criminele’ muziek en een pubquiz na afloop. Zo komen we elkaar dan toch even tegen.

Ik hoop dus dat u na deze dag vol met nieuwe criminologische kennis en inspiratie uw laptopscherm dichtklapt. En evenzeer hoop ik dat we elkaar volgend jaar weer fysiek kunnen ontmoeten.

Namens het NVC-bestuur,

Catrien Bijleveld

Voorzitter NVC

Inhoudsopgave

Voorwoord.....	1
Inhoudsopgave	3
Kennismaking met de NVC.....	4
Overzicht programma NVC Digitale marktdag 2020.....	6
Sessieoverzicht.....	7
Genomineerden NVC-scriptieprijs 2019-2020	8
Abstracts.....	10

Kennismaking met de NVC

Op 17 juni 1974 werd de Nederlandse Vereniging voor Criminologie (NVC) opgericht. De NVC heeft allereerst tot doel de belangen te behartigen van de Nederlandse criminologie en van alle (aankomende) Nederlandse criminologen. Zij richt zich hierbij niet alleen op ieder die een academische opleiding criminologie heeft gevolgd, maar ook op ieder die op wetenschappelijk werk- en denkniveau werkzaam is op het terrein van (de bestudering van) criminaliteit en criminaliteitsbestrijding. De vereniging heeft daarnaast tot doel de Nederlands(talig)e criminologiebeoefening te stimuleren, onder andere door het bevorderen van het delen van criminologische kennis.

Voor haar leden organiseert de NVC ieder jaar een congres dat een beeld geeft van recent Nederlands onderzoek op het terrein van de criminologie. NVC-leden krijgen een forse reductie op de inschrijfkosten voor het congres. In 2020 is gekozen voor een digitale marktdag in plaats van een congres in verband met de coronamaatregelen.

Daarnaast organiseert de NVC samen met haar divisies regelmatig gratis studiemiddagen waarin gevarieerde criminologische onderwerpen centraal staan. Ook informeert de NVC haar leden via de halfjaarlijkse nieuwsbrief De Criminoloog en via haar website (www.criminologie.nl) over ontwikkelingen in de Nederlandse criminologie. Verder heeft de vereniging de ambitie om via de website en sociale media een digitaal platform te bieden voor netwerkmogelijkheden van de sterk groeiende criminologische gemeenschap. Tot slot biedt Boom NVC-leden tegen gereduceerd tarief een abonnement op Tijdschrift voor Criminologie en het Tijdschrift voor Cultuur en Criminaliteit aan.

De NVC kan deze activiteiten alleen ontplooien wanneer zij voldoende leden heeft. U kunt lid worden door zich in te schrijven via de website www.criminologie.nl (regulier € 30 per jaar, AIO € 20 per jaar en student € 10 euro per jaar).

Meer informatie over de NVC en haar activiteiten is te vinden op de website (www.criminologie.nl), te volgen op twitter via @criminologieNL en te

verkrijgen bij de secretaris van het NVC-bestuur Pauline Aarten (email: info@criminologie.nl).

Het bestuur van de NVC bestaat uit de volgende personen:

Catrien Bijleveld (voorzitter)

Pauline Aarten, binnenkort opgevolgd door Evelien Hoebe (secretaris)

Elanie Rodermond (penningmeester)

Tamar Fisher (studiemiddagen en nieuwsbrief)

Jessica Hill (NVC-congres en marktdag – inhoudelijk programma)

Rosa Koenraadt (NVC-scriptieprijs en Willem Nagelprijs)

Lisa van Reemst (NVC-congres en marktdag – facilitair)

Steve van de Weijer (website en nieuwsbrief)

Overzicht programma NVC Digitale marktdag 2020

Vrijdag 19 juni 2020

08.00 – 08.45u Algemene ledenvergadering NVC

08.45 – 09.00u Pauze

09.00 – 10.30u Parallelsessies 1

10.30 – 10.45u Pauze

10.45– 12.15u Parallelsessies 2

12.15 – 12.45u Lunchpauze

12.45 – 14.15u Parallelsessies 3

14.15 – 14.30u Pauze

14.30 – 16.00u Parallelsessies 4

16.15 – 16.45u Uitreiking NVC-scriptieprijs en afsluiting
aansluitend Pub quiz (tot 17.15) en borrel

Sessieoverzicht

Tijdstip & programmaonderdeel	Blz.
08.00-08.45 NVC Algemene Ledenvergadering	
09.00-10.30 Parallelsessies (1)	
Sessie Undesirable migrants in limbo (Eng)	18
Sessie Divisie Detentie: Normalisatie en het onderhouden van sociale contacten in detentie	21
Sessie Criminaliteit in beeld, spraak en sport	24
Sessie Criminaliteit en veiligheid in tijden van corona	28
10.45-12.15 Parallelsessies (2)	
Sessie Divisie Biosociale criminologie: genetische en biologische invloeden op criminaliteit (*Eng)	31
Sessie Organisatie- en georganiseerde criminaliteit	35
Sessie Divisie Detentie: effecten van detentie op het leven in detentie en na vrijlating	38
Sessie Divisie Activisme, Extremisme en Terrorisme: radicalisering & weerbaarheid (*Eng)	41
Sessie Divisie Historische criminologie: ziekte, criminaliteit en rechtshandhaving in historisch perspectief	44
12.45-14.15 Parallelsessies (3)	
Sessie Omgevings- en sociale invloeden	47
Sessie Divisie Cybercriminaliteit: daders, slachtoffers en interventies	50
Sessie Onderzoek en beleid: kan dit huwelijk slagen?	54
Sessie Divisie Activisme, Extremisme en Terrorisme: paden naar radicalisering	56
Sessie Fataal geweld in Nederland (*Eng)	59
14.30- 16.00 Parallelsessies (4)	
Sessie Divisie Organisatiecriminaliteit: een dwarsdoorsnede	62
Sessie Criminologisch onderzoek tijdens de coronamaatregelen	65
Sessie Straffen en sancties (*Eng)	68
Sessie Criminologische interventies en hulpverlening	71
16.15-16.45 Uitreiking NVC-scriptieprijs en woord van de voorzitter	9
aansluitend Pub quiz (tot 17.15) en online borrel	

Eng = English session, *Eng = 1 or 2 English presentations in session

Genomineerden NVC-scriptieprijs 2019-2020

In alfabetische volgorde zijn de genomineerden voor de NVC-scriptieprijs 2019-2020:

Milou Andriessen, Erasmus Universiteit Rotterdam

De inzet van een rolmodel in het proces van desistance van jongeren na een Halttraject: Kwalitatief onderzoek naar de pilot van het rolmodellenproject Rotterdam-Zuid

Begeleider: G. van Eijk

Martina Cataldo, Universiteit Utrecht

Nigerian criminal groups in Northern Italy: a study of the criminal players, modus operandi and prostitution market

Begeleider: D. Siegel

Manuela Dias Fonseca, Rechtenfaculteit Universiteit Leiden

Doing Drugs and Doing Time?: A Comparative Analysis of the Brazilian Approach to Drug Use According to the Dutch Harm Reduction

Begeleider: S. van Wingerden

Sam Dost, Universiteit Utrecht

Big Trouble: How a discourse of the powerful is harming Dutch public health in the 'obesity-epidemic'

Begeleider: D. Zaitch

Marko de Haan, Erasmus Universiteit Rotterdam

Verwend, verwaand, verwesterd?: Duurzaamheid van het Nederlandse terugkeerbeleid in de ogen van de terugkeerders

Begeleider: R. Staring

Helena Kreiensiek, VU Amsterdam

Reintegrating the "Cubs of the Caliphate": Yazidi child soldiers returning from the Islamic State

Begeleider: J. van Wijk

Anouk van Schaik, VU Amsterdam

Uitgaansgeweld belicht: Een onderzoek naar de bijdrage van de calamiteitenverlichting op het Leidseplein aan het verminderen van uitgaansgeweld en het vergroten van veiligheidsgevoelens bij agenten en uitgaanders

Begeleider: M. Schuilenburg

Arnaldo Silvio Rabolini, Faculteit Governance and Global Affairs van Universiteit Leiden

Drug-related homicides in the Netherlands (1992-2016): A spatial analysis

Begeleider: M. Liem

Willemijn van Waas, Rechtenfaculteit Universiteit Leiden

Waar rook is, is vuur? Sepot 01/02 in zedenzaken: beleid, praktijk en gevolgen

Begeleider: J. van Doorn

Tijdens de NVC Digitale marktdag 2020 vindt de digitale uitreiking van de scriptieprijs plaats

Abstracts

Undesirable migrants in limbo	17
In search of the world's first Undesirable but Unremoveable immigrant	17
<i>Joris van Wijk</i>	
Asylum seekers prosecuted for human smuggling: a case study of scafisti in Italy	17
<i>Flavia Patane</i>	
Third-country resettlement and integration of Guantánamo Bay ex-detainees.....	18
<i>Gaia Rietveld</i>	
Citizenship deprivation in relation to terrorism/national security in Europe.....	19
<i>Maarten Bolhuis</i>	
 Divisie Detentie: Normalisatie en het onderhouden van sociale contacten in detentie.....	20
Gedetineerde vaders en hun kinderen	20
<i>Angela Verhagen-Braspennincx</i>	
Normalisatie in gevangenissen in Nederland en Noorwegen	21
<i>Jill van de Rijt</i>	
Vader-kindrelaties en detentie: Een systematische literatuurreview ..	21
<i>Simon Venema, Marieke Haan, Eric Blaauw & René Veenstra</i>	
 Criminaliteit en veiligheid in tijden van corona.....	23
COVID-19: angst, onzekerheid en compliance in de eerste maanden van de pandemie	23
<i>Adriaan Denkers</i>	
De maatschappelijke effecten van de pandemie van angst en onzekerheid.....	24
<i>Marnix Eysink Smeets</i>	

Covid-19 & Zware misdaad – Veranderende patronen en repertoires?	25
<i>Hans Moors</i>	
Psychologische misleiding in relatie tot de COVID-19 pandemie.....	25
<i>Peter Klerks</i>	
Criminaliteit in beeld, spraak en sport	27
De rol van bodycambeelden in de opsporing en bewijsvoering	27
<i>Annelies Vredevelde, Linda Kesteloo & Alieke Hildebrandt</i>	
Spraak als bewijs: Uitspraakvariatie tussen sprekers én binnen sprekers.....	28
<i>Meike de Boer & Willemijn Heeren</i>	
Kickboksbiografie in context	29
<i>Frank van Gemert</i>	
Divisie biosociale criminologie: Genetische en biologische invloeden op criminaliteit.....	30
Continuïteit van polygenetische invloeden op agressief gedrag gedurende de levensloop.....	30
<i>Camiel van der Laan, Steve van de Weijer, Michel Nivard & Dorret Boomsma</i>	
The predictive value of neurobiological measures for recidivism in delinquent young adults	31
<i>Josjan Zijlmans</i>	
The association between delinquent peer affiliation and disruptive behavior interacts with functional brain correlates of reward sensitivity. A biosocial interaction study in adolescent delinquents....	32
<i>Jorim Tielbeek</i>	
De invloed van prenatale ondervoeding en blootstelling aan testosteron op crimineel gedrag	33
<i>Steve van de Weijer</i>	
Organisatie- en georganiseerde misdaad	34
Regelovertreding en ongevallen bij chemische bedrijven	34
<i>Ellen Wiering</i>	

Als het regent in Tel Aviv, druppelt het in Brussel. Een evaluatie van de ‘Israelification’ van Europese luchthavens: toelichting en bedenkingen bij de wenselijkheid van bepaalde preventieve beveiligingsmaatregelen	35
--	----

Jop Van der Auwera, Dirk Van Daele & Geert Vervaeke

Onder dreiging van een rechtszaak. Angst en schaamte bij onderzoekers van ondernemingscriminaliteit	36
---	----

Willem de Haan

Divisie detentie: Effecten van detentie op het leven in detentie en na vrijlating.....37

Digitalisering in detentie. Een verkennend onderzoek naar het leven en werken in gevangenissen in Vlaanderen	37
--	----

Anouk Mertens, Eric Maes & Luc Robert

Traumatisch hersenletsel en haar relatie met agressie, eerdere veroordelingen, en psychologisch functioneren bij Nederlandse gedetineerden	38
--	----

Jochem Jansen

Terugdringen van recidive onder ex-gedetineerden: de effecten van strafzwaarte en rechtvaardige bejegening	39
--	----

Franziska Yasrebi-de Kom, Anja Dirkzwager, Peter van der Laan & Paul Nieuwbeerta

Divisie activisme, extremisme en terrorisme: Radicalisering & weerbaarheid.....40

<i>Resilience</i> en radicalisering: Ondervertegenwoordiging van Turkse Nederlanders en oververtegenwoordiging van bekeerlingen bij jihadistische bewegingen nader bekeken	40
--	----

Fiore Geelhoed & Richard Staring

Over de samenhang tussen maatschappelijke betrokkenheid en radicalisering onder jongeren	41
--	----

Lea Echelmeyer

Understanding changes in violent extremist attitudes during the transition to adulthood	42
<i>Amy Nivette, Frank Weerman & Lea Echelmeyer</i>	

Divisie historische criminologie: Ziekte, criminaliteit en rechtshandhaving in historisch perspectief.....43

Arm en deviant, of ziek? Vrouwen in de Rijkswerkinrichting	43
<i>Marian Weevers</i>	
Gek en ontoerekenbaar, of niet? Criminele vrouwen ter observatie in het Rijkskrankzinnigengesticht te Medemblik rond 1900.....	44
<i>Annabella Meddens-van Borselen</i>	
Criminaliteit en rechtshandhaving en de Spaanse griep	45
<i>Catrien Bijleveld</i>	

Omgevings- en sociale invloeden.....46

Buurtinvloeden buiten de woonbuurt: Verklaringen voor de relatie tussen collectieve effectiviteit en jeugdcriminaliteit.....	46
<i>Evelien Hoebe</i>	
Eenoudergezinnen en crimineel gedrag door adolescenten: verschillende effecten door echtscheiding van de ouders en het overlijden van een ouder?	47
<i>Janique Kroese, Wim Bernasco, Aart Liefbroer & Jan Rouwendal</i>	
Heet, Heter, Heetst? Een vergelijkende analyse van Hot spots en Hot Streets	48
<i>Jasper van der Kemp, Anne Ernst & Luca Besselink</i>	

Divisie cybercrime: daders, slachtoffers en interventies.....49

Een alternatief voor jeugdige hackers? Plan- en procesevaluatie van Hack_Right	49
<i>Jim Schiks, Susanne van 't Hoff-de Goede & Rutger Leukfeldt</i>	
Online jeugdcriminaliteit en 'verkeerde vrienden'	50
<i>Yaloe van der Toolen</i>	

De Criminele Organisatie van Kinderpornonetwerken op het Darkweb	50
<i>Madeleine van der Bruggen & Arjan Blokland</i>	
Criminele verleidingstechnieken en het delen van persoonlijke informatie.....	51
<i>Susanne van 't Hoff-de Goede, Rick van der Kleij, Steve van de Weijer & Rutger Leukveldt</i>	
Onderzoek en beleid: kan dit huwelijk slagen?	53
Georganiseerde criminaliteit: onderzoek en beleid: Feiten, feitenvrijheid en pretenties.....	53
<i>Edwin Kruisbergen</i>	
Wat doen beleidsmedewerkers met wetenschappelijk onderzoek? ...	53
<i>Joris Beijers, Annemiek Fokkens & Miriam Oostinga</i>	
Wat kan een beleidsadviseur met wetenschappelijk onderzoek?	54
<i>Alfred Toornstra & Ward Herminez</i>	
Divisie activisme, extremisme en terrorisme: paden naar radicalisering.....	55
Rechts-extremisten en jihadisten: Ultieme anderen of vergelijkbare producten van de laatmoderne samenleving?.....	55
<i>Jelle van Buuren & Fiore Geelhoed</i>	
Paden naar ideologisch gemotiveerde gewelds- en niet geweldsmisdrijven: empirische data over terrorismeverdachten in Nederland.....	56
<i>Fabienne Thijs, Elanie Rodermond & Edward Kleemans</i>	
De new crime-terror nexus in de wijk: radicalisering en problematische jeugdgroepen	57
<i>Frank Weerman & Rudie Neve</i>	
Fataal geweld in Nederland	58
Aard, omvang en ontwikkeling van fataal geweld in Nederland.....	58
<i>Marieke Liem & Pauline Aarten</i>	

Illegaal gebruik van handgranaten in Nederland, 2008-2020	58
<i>Katharina Krüsselmann</i>	
Wanneer blaffende honden bijten: Een onderzoek naar fataal en niet-fataal partnergeweld	59
<i>Pauline Aarten & Marieke Liem</i>	
Drug-related homicides in the Netherlands (1992-2016): a spatial analysis.....	60
<i>Arnaldo Silvio Rabolini</i>	
Divisie organisatiecriminaliteit: een dwarsdoorsnede	61
Strafrecht door de ogen van een witteboordencrimineel	61
<i>Wim Huisman & Dennis Lesmeister</i>	
Samenwerken tegen financieel-economische criminaliteit: publiek-private inspanningen	62
<i>Clarissa Meerts</i>	
Longitudinale patronen in frequentie, ernst en diversiteit van regelovertreding door chemische bedrijven.....	63
<i>Simone Luijk</i>	
Criminologisch onderzoek tijdens de coronamaatregelen	64
Stay home, stay safe? Onderzoek naar omvang, aard en ernst van huiselijk geweld ten tijde van de corona-crisis.....	64
<i>Veroni Eichelsheim, Sjoukje van Deuren, Arjan Blokland & Steve van de Weijer</i>	
Naleving van richtlijnen voor sociale afstand in de openbare ruimte: een beschrijvende analyse op basis van CCTV-beelden	65
<i>Carlijn van Baak, Wim Bernasco, Evelien Hoebe, Lasse Liebst & Marie Lindegaard</i>	
Online 'exposen': een nieuwe vorm van high impact crime	66
<i>Krista Schram</i>	
Straffen en sancties.....	67
Begrijpelijk motiveren van de straftoemeting: lessen voor rechters ...	67
<i>Eline Ernst, Henk Elffers & Albert Klijn</i>	

Are Alternative, Non-Detention Sanctions More Effective than other Punishment Options in Youth Justice? A Meta-Analysis of the Existing Evidence-Base.....68

Gwendolyn Geuze

De bijdrage van strafrechtelijke contact-, locatie- en gebiedsverboden aan veiligheidsbeleving en welzijn: toepassing van het Empowerment Process Model69

Irma Cleven

Criminologische interventies en hulpverlening70

WayOut: exit-programma's voor geradicaliseerde (ex)gedetineerden 70

Robin Christiaan van Halderen & Nanne Vosters

Individuele ondersteuning door ervaringsdeskundigen71

Margriet Lenkens, Gera Nagelhout, Loïs Schenk, Miranda Sentse, Sabine Severiens, Godfried Engbersen, Lisa Dijkhoff & Frank van Lenthe

Lokale Vroegsignalering van Afwijkend Gedrag72

Annemarie van de Weert & Quirine Eijkman

Migratie, participatie en veiligheidzorg73

Youssef Azghari, Janine Janssen & Christa Nieuwboer

UNDESIRABLE MIGRANTS IN LIMBO

09.00 – 10.30 uur

Inhoudelijk voorzitter: Maarten Bolhuis

Technisch voorzitter: Jessica Hill

In search of the world's first Undesirable but Unremoveable immigrant

Joris van Wijk

States increasingly deem (allegedly) criminal immigrants undesirable. Practical obstacles or human rights standards may prevent their removal, leaving these Undesirable but Unremovable immigrants (UBUs) in a state of limbo. Based on a literature review, I aim to track down 'the world's first UBU'. After discussing practices of banishment in the premodern era, expulsion and asylum in ancient Greece, sanctuary cities in the middle ages, and the rise of the nation state with its increased focus on vetting and excluding non-citizens from the 19th century onwards, I will argue that only from the early 20th century have states been confronted with undesirable immigrants who are also unremovable. Currently we can identify a highly diverse group of UBUs in limbo, including convicted foreign national offenders, (alleged) war criminals and (alleged) terrorists. Their numbers are likely to rise, leading to much political pressure to solving this problem and posing serious challenges for upholding the existing refugee and human rights framework.

Asylum seekers prosecuted for human smuggling: a case study of scafisti in Italy

Flavia Patane

In the context of the increased irregular migration in the EU in recent years, one issue has remained greatly overlooked: the criminalisation by states of irregular migrants for their (alleged) involvement in human smuggling during their own migration journey. Based on a literature review, a case law study and 25 qualitative interviews with lawyers, prosecutors, judges and migrants in Sicily, this presentation provides insight into the nature and scale of this phenomenon in Italy, and discusses the effects of criminal prosecution on these migrants' asylum procedures. From 2015-2018, roughly 1.300 'captains' – scafisti – of dinghies with migrants arriving in Italy have been arrested for suspicion of "aiding clandestine immigration". Most scafisti are asylum seekers themselves and there are strong indications that they were forced to steer or navigate the boat. They face many

difficulties in proving duress at trial, are often excluded from official reception centres and have difficulties accessing asylum procedures. When they manage to apply for asylum, they will be denied international protection if they have been convicted. When they cannot be expelled, they may end up in a legal limbo, having to rely on a temporary humanitarian status with strict limitations.

Third-country resettlement and integration of Guantánamo Bay ex-detainees

Gaia Rietveld

Since its opening, roughly 780 men have been detained at Guantánamo Bay, 40 of whom remain there today. While the majority of released ex-detainees returned to their home country, a considerable number of detainees have not been able to return due to fears for human rights breaches upon return, concerns over the ability of home countries to mitigate security risks and the statelessness of certain ex-detainees. As U.S. legislation does not allow for transfer to or release onto U.S. soil, third-country resettlement is considered the only viable option for these 'unreturnable' ex-detainees. So far, 153 ex-detainees have been resettled to a third country. Analysis of public sources and expert interviews demonstrates there is a large variety of reasons for countries to accept ex-detainees, ranging from humanitarian motives to financial/political incentives. Furthermore, inquiry into the lives of ex-detainees after resettlement indicates significant disparities exist between their circumstances, e.g. their legal status, imposed restrictions and monitoring, freedom of movement, options for family reunification and (re)integration support. These findings are important for ongoing discussions on how to deal with Guantánamo ex-detainees as well as other 'undeportable' suspects or convicts of terrorism who cannot be tried, are acquitted or have finished serving their sentence.

Citizenship deprivation in relation to terrorism/national security in Europe

Maarten Bolhuis

The departure of substantial numbers of 'foreign fighters' and the occurrence of terrorist attacks on European soil have prompted renewed interest in citizenship deprivation as a policy measure. The research that I will present is based on a review of public information and aims to contribute to the debate on the utility of citizenship deprivation as a counterterrorism measure by: examining recent developments in citizenship deprivation legislation and its use in Belgium, France, Germany, the Netherlands and the UK; discussing the wide array of possible scenarios that may follow after an individual is deprived of citizenship; and analysing to what extent the various outcomes are instrumental in countering terrorism.

I conclude that most of the outcomes are problematic from a human rights perspective, or counterproductive in the fight against terrorism as they may cause further marginalisation and radicalisation and can play into the hands of terrorist groups, may cause people to disappear from the radar, and may undermine crucial international cooperation.

DIVISIE DETENTIE: NORMALISATIE EN HET ONDERHOUDEN VAN SOCIALE CONTACTEN IN DETENTIE

09.00 – 10.30 uur

Inhoudelijk voorzitter: Jill van de Rijt

Technisch voorzitter: Evelien Hoeben

Gedetineerde vaders en hun kinderen

Angela Verhagen-Braspennincx

Achtergrond en doel Wetenschappelijk gezien is er nauwelijks aandacht voor de relatie tussen de gedetineerde vader en het kind, terwijl behoud van deze relatie voor beiden een beschermende factor is. Hoe de vader-kindrelatie zich gedurende de detentieperiode ontwikkelt, is afhankelijk van tal van factoren gerelateerd aan de vader, het kind en aan de (in-)directe omgeving. Het doel van de promotiestudie is om 1) inzicht te krijgen in de doelgroep van gedetineerde vaders en de doelgroep kinderen met een vader in detentie en 2) kennis te verwerven over factoren (o.a. georganiseerde criminaliteit) die de relatie tussen de gedetineerde vader en het kind beïnvloeden. Voor de promotiestudie is een conceptueel model ontwikkeld, geïnspireerd op Bronfenbrenner's bio-ecologische model dat toelaat om de veelheid aan factoren in de relatie tussen de gedetineerde vader en het kind op een holistische wijze te benaderen.

Methode Op basis van een mixed-methods onderzoeksdesign met (deels longitudinaal) kwantitatief, longitudinaal kwalitatief en Q-methodologisch onderzoek wordt in kaart gebracht welke beïnvloedende factoren te identificeren zijn.

Omvang onderzoeksgroep en analyse Databankonderzoek vindt plaats om te beschrijven wat de kenmerken zijn van gedetineerde vaders (N=12000) en hun kinderen (N=19000). Middels vragenlijstonderzoek worden beïnvloedende vader-factoren (N=300) en kind-factoren (N=146) in kaart gebracht. De P-set in het Q-methodologische onderzoek betreft gedetineerde vaders (N=40) en kinderen (N=40) met een vader in detentie. Voor de diepte-interviews worden gedetineerde vaders (N=25) en hun kinderen (N=25) gesproken.

Resultaten en conclusie We bespreken de resultaten uit het vooronderzoek en het onderzoeksdesign dat ten grondslag ligt aan deze studie.

Normalisatie in gevangenissen in Nederland en Noorwegen

Jill van de Rijt

Achtergrond en doel Invloedrijke internationale regelgeving zoals de United Nations Standard Minimum Rules (UN SMR) en de European Prison Rules (ERP) dringen aan tot de normalisatie van het leven in de gevangenis. Echter, er is maar weinig onderzoek gedaan naar de exacte betekenis en implicaties van het normalisatieprincipe. Het doel van dit onderzoek is het blootleggen van de betekenis en inhoud van het normalisatieprincipe in internationale wetgeving en nationale wetgeving en beleid in Noorwegen en Nederland. Er wordt ingegaan op de aspecten van het gevangenisleven die zouden moeten worden genormaliseerd, waarbij wordt voortgeborduurd op de bestaande definities uit de literatuur. In het onderzoek focus ik me op vier onderdelen: werk, zorgvoorzieningen, contacten binnen en buiten detentie, en autonomie. De onderzoeksvraag is: wat is de betekenis van normalisatie in internationale wetgeving en in wetten en beleid in Nederland en Noorwegen?

Methode Een juridische analyse van internationale wetgeving en nationale wet- en regelgeving in Nederland (Penitentiaire beginselenwet) en Noorwegen (*Straffegjennomføringslov*), evenals relevante jurisprudentie. Daarnaast zijn relevante beleidsdocumenten uit Nederland en Noorwegen vanaf 1950 tot nu geanalyseerd.

Conclusie Zowel internationale wetgeving als nationale wet- en regelgeving in Nederland zijn niet expliciet in wat het principe van normalisatie van het gevangenisleven betekent voor de organisatie en dagelijkse invulling van het leven in de gevangenis en laten veel ruimte voor interpretatie.

Vader-kindrelaties en detentie: Een systematische literatuurreview

Simon Venema, Marieke Haan, Eric Blaauw & René Veenstra

Achtergrond en doel Als een vader gedetineerd is, ervaren kinderen daar vaak negatieve gevolgen van. Er is echter veel diversiteit in de ervaringen van kinderen. De vader-kindrelatie is een belangrijk mechanisme dat kan verklaren in hoeverre kinderen nadelige gevolgen ervaren van de detentie van hun vader of juist weerbaar zijn. Het doel van deze systematische literatuurreview is om een overzicht te geven van de wetenschappelijke literatuur over vader-kindrelaties en om de resultaten te plaatsen in theorieën over ouder-kindrelaties.

Methode In vier databases (Academic Search Premier, PsycInfo, SocINDEX en Web of Science, 2009-2019) is gezocht naar Engelstalige peer reviewed studies die betrekking hebben op vader-kindrelaties tijdens of kort na detentie. In totaal zijn 29 relevante studies geïdentificeerd (18 kwalitatief, 8 kwantitatief, 3 mixed method, 4 longitudinaal).

Resultaten en conclusie De belangrijkste factoren die vader-kindrelaties tijdens of kort na detentie beïnvloeden zijn: (i) de vader-kind relatie voor detentie, (ii) de hoeveelheid en de ervaring van contact tussen vader en kind tijdens detentie, (iii) de steun van de moeder of verzorger van het kind of van andere familieleden en (iv) de strengheid van het gevangenisregime. Programma's die gericht zijn op het versterken van vader-kindrelaties tijdens detentie zijn waarschijnlijk effectiever wanneer de aanpak wordt afgestemd op deze factoren.

CRIMINALITEIT EN VEILIGHEID IN TIJDEN VAN CORONA

09.00 – 10.30 uur

Inhoudelijk voorzitter: Marnix Eysink Smeets

Technisch voorzitter: Catrien Bijleveld

De coronacrisis en de economische crisis die in haar kielzog ontstaat hebben grote impact op het gebied van criminaliteit en veiligheid. Op dit moment zijn al opvallende verschuivingen in het criminaliteitsbeeld zichtbaar. Wie de causale ketens die door de beide crises op gang worden gebracht verder doordenkt ziet echter dat nog meer veranderingen te verwachten zijn. Wellicht slechts tijdelijk, mogelijk ook blijvend. Aan de basis hiervan ligt een fundamentele verandering van de gelegenheidsstructuur, die opvallend genoeg zijn startpunt vindt in een verandering van onze veiligheids*beleving*. In deze themasessie verkennen we een aantal van deze veranderingen, de onderliggende mechanismen en hun consequenties.

COVID-19: angst, onzekerheid en compliance in de eerste maanden van de pandemie

Adriaan Denkers

Op 27 februari constateerden artsen in Tilburg de eerste COVID-19 besmetting in Nederland. Niet lang daarna gaat er een schokgolf door Europa als gevolg van de hartverscheurende beelden van wanhopige Italiaanse artsen en verplegers uit het zwaar getroffen Lombardije. Regeringen treffen maatregelen, zo ook de Nederlandse. Aanvankelijk zijn deze maatregelen soepel – zoals de oproep tot het systematisch wassen van handen en tot het niet langer handen te schudden (op 6 maart). Zeer spoedig daarna (15 maart) scherpt de regering de maatregelen aan en introduceert de zogenaamde ‘intelligente lockdown’. Dit behelst onder andere de oproep tot het vermijden van sociale contacten, het sluiten van scholen en horecagelegenheden, het verbieden van de uitoefening van contactberoepen en het afgelasten van evenementen en sportwedstrijden.

Deze bijdrage beschrijft een onderzoek naar de relatie tussen (1) het opvolgen van de gedragsregels, (2) de ervaren fysieke, economische en psychische gevolgen van de pandemie en (3) de ervaren sociale steun. Respondenten vulden twee vragenlijsten in. De eerste is afgenomen in week 14 onder 2.322 respondenten. De pandemie bereikte in die week in Nederland haar hoogtepunt; de oversterfte ten opzichte van voorgaande jaren bedroeg in die week 2.200 personen (bron: CBS).

Een maand later vullen meer dan 500 van deze respondenten opnieuw een vragenlijst in. Nederland lijkt op dat moment over de piek van de pandemie heen te zijn – de oversterfte ten opzichte van voorgaande jaren bedraagt dan ongeveer nog 292 personen (bron: CBS). De voorlopige resultaten van het onderzoek suggereren dat participanten zich doorgaans compliant gedragen. Daarnaast meldt een opvallend groot deel van de respondenten corona gerelateerde gezondheidsklachten, financiële schade, depressieve klachten en angstgevoelens. De resultaten suggereren dat sociale steun de negatieve psychische gevolgen kan reduceren. Vooral het gebruik van video connecties voor het onderhouden van contacten blijkt in deze periode daarbij belangrijk.

De maatschappelijke effecten van de pandemie van angst en onzekerheid

Marnix Eysink Smeets

De eerste weken van de COVID-19 pandemie gaf aanleiding te veronderstellen dat de COVID-19-pandemie vergezeld ging van een tweede pandemie: die van epidemie van angst en onzekerheid. Daarom werden in een snelle exercitie wetenschappelijke inzichten uit de studie van risicopercepties en veiligheidsbeleving gecombineerd met empirische bevindingen uit recente epidemieën, zoals die van SARS en MERS. Dat leverde een relatief consistent beeld op van mogelijke maatschappelijke effecten van de COVID-gerelateerde pandemie van angst en onzekerheid. Deze effecten werden ingedeeld in zeven aandachtsvelden: (1) bescherming en beveiliging (2) welzijn, (3) mobiliteit en gebruik van voorzieningen, (4) sociaal klimaat, (5) economie, (6) criminaliteit en veiligheid en (7) leiderschap en governance. De resultaten werden vastgelegd in mindmaps die inmiddels onder meer in veel crisisteams in het land gebruikt worden. Twee maanden na de oplevering van de eerste mindmaps kan geconstateerd dat zij een hoge mate van ecologische validiteit kennen: de effecten die in de samenleving zichtbaar worden corresponderen in hoge mate met wat in de mindmaps werd voorzien. Deze bijdrage geeft een kort overzicht over deze mindmaps, het proces van totstandkoming en de daaraan ten grondslag liggende theorieën en inzichten. Daarbij wordt vooral ingezoomd op de effecten op verschillende vormen van criminaliteit en onveiligheid en op de prominente rol van risicoperceptie, angst en onzekerheid bij een razendsnelle verandering van de gelegenhedsstructuur.

Covid-19 & Zware misdaad – Veranderende patronen en repertoires?

Hans Moors

Wereldwijd ondergaan mainports, logistieke hubs en grensverkeer de invloed van de Covid-19 pandemie. Tegelijkertijd zijn de eerste signalen, dat de omvang en aard van de internationale goederenstromen alweer bijna 'back to normal' zijn. Deze presentatie gaat in op hoe de pandemie (en het overheidsingrijpen hierop) de werkrepertoires van georganiseerde criminele netwerken beïnvloedt.

Gaan de criminele organisaties hun 'modes of transportation' in drugs, afval, etc. veranderen? Of juist niet: want in maart en april 2020 waren in Antwerpen en Rotterdam bijvoorbeeld de cocaïnevangsten groter dan voorheen. En de havens in productielanden lijken vooralsnog weinig te lijden te hebben onder de pandemie. Daarentegen zijn gesloten en beter bewaakte grenzen weer een belemmering voor de handel in precursoren voor de productie van synthetische drugs. In zowel productie- als transitlanden gebruiken criminele netwerken het geld dat de afgelopen jaren met zware misdaad is verdiend om hun greep te versterken op specifieke bedrijfssectoren en segmenten in de logistieke keten. Maar er zijn ook onmiskenbare signalen dat dit geld nu wordt ingezet om afhankelijkheidsrelaties op te bouwen met groepen mensen die nu kwetsbaar zijn en financiële steun nodig hebben.

Kortom, wat zijn bruikbare scenario's om te kijken naar hoe Covid-19 ingrijpt op patronen en repertoires van handelen van de georganiseerde misdaad? Op basis van recent verschenen wetenschappelijke studies, rapportages en gesprekken met ondernemers en toezichthouders verkent deze presentatie wat er lijkt te veranderen en wat niet.

Psychologische misleiding in relatie tot de COVID-19 pandemie

Peter Klerks

COVID-19 beïnvloedt de verschijningsvormen en bestrijding van criminaliteit ingrijpend. De pandemie biedt onder meer een nieuwe ratio en gelegenheidsstructuur voor vormen van misleiding. Psychologische manipulatie is vaak onderdeel van een criminele modus operandi. Dit geldt voor fraude en oplichting, maar ook voor heimelijke politieke beïnvloeding en hetzerij. Dergelijke manipulatie is veelal gericht op het verwerven van vermogen of machtsposities. COVID-19 brengt zoveel angst en onzekerheid teweeg dat een 'perfect storm' ontstaat voor psychologische operaties. In de beleidsvorming rond de pandemie en de economische gevolgen daarvan spelen grote belangen. Er is veel ambiguïteit in

de politiek, de wetenschap en opinievorming. Waar het kabinet claimt zich te baseren op wetenschappelijke adviezen is er in de eerste maanden van de crisis weinig tegenspraak; het politieke systeem lijkt verlamd. Ondertussen doen zich in de publieke berichtgeving en sociale media, maar ook in het handelsverkeer gevallen van misleiding voor georganiseerd door conventioneel-criminele, maar ook statelijke actoren. De presentatie omvat voorbeelden waaronder het aanbieden van spookpartijen beschermingsmiddelen, nepmedicijnen en het profiteren van verzwakte controles. Daarnaast wordt het verspreiden van complottheorieën en aanwakkeren van verdeeldheid en politiek-culturele spanningen belicht. Diverse misleidingstechnieken vormen hierin een rode draad. Waar overheidsorganen nog onwennig en terughoudend reageren op dergelijke fenomenen, tonen journalisten en internetbedrijven zich actiever in het tegengaan van zulke misleiding. Facebook en Twitter bijvoorbeeld werken samen met persbureaus om desinformatie tegen te gaan. De presentatie verkent relevante theorieën en biedt aanzetten voor vervolgonderzoek.

Disclaimer: deze presentatie zal plaatsvinden op persoonlijke titel. Mijn werkgevers zijn niet verantwoordelijk voor de inhoud ervan.

CRIMINALITEIT IN BEELD, SPRAAK EN SPORT

09.00 – 10.30 uur

Inhoudelijk voorzitter: Annelies Vredeveldt

Technisch voorzitter: Steve van de Weijer

De rol van bodycambeelden in de opsporing en bewijsvoering

Annelies Vredeveldt, Linda Kesteloo & Alieke Hildebrandt

Achtergrond en doel De politie maakt steeds meer gebruik van bodycams. Dat roept allerlei interessante vragen op over de potentiële rol van bodycambeelden in de waarheidsvinding, zoals over de invloed van het bekijken van bodycambeelden op de inhoud van het proces-verbaal en de manier waarop bodycambeelden kunnen bijdragen aan de bewijsvoering in een strafzaak.

Methode: data en analyses Het huidige onderzoek bestaat uit drie delen: een literatuuronderzoek, een veldexperiment en een juridische analyse. In het veldexperiment namen 102 politieagenten deel aan een casustraining en schreven vervolgens een proces-verbaal over het incident dat zij hadden meegemaakt, ofwel voordat zij de bodycambeelden bekeken ofwel daarna. Agenten in de eerste groep mochten na het schrijven van het proces-verbaal alsnog de beelden bekijken en eventueel aanpassingen maken aan hun proces-verbaal. We analyseerden de volledigheid en juistheid van de informatie in het proces-verbaal.

Resultaten en conclusie Politieagenten die eerst een proces-verbaal schreven en dat proces-verbaal na het bekijken van de bodycambeelden aanpasten, produceerden de meest volledige en juiste processen-verbaal. De juridische analyse liet zien dat bodycambeelden een waardevolle bijdrage kunnen leveren aan de bewijsvoering, vooral bij geweld door of tegen de politie. Vanuit praktisch, empirisch én juridisch opzicht wordt aanbevolen dat politieagenten eerst hun proces-verbaal schrijven en pas daarna de bodycambeelden bekijken en het aanpassen. Eventuele aanpassingen moeten precies worden vastgelegd, bij voorkeur onder vermelding van het <<tijdstip op de bodycambeelden, zodat duidelijkheid bestaat over de redenen van wetenschap. Als deze werkwijze wordt gevolgd, kan het potentieel van bodycambeelden voor de waarheidsvinding beter worden benut.

Spraak als bewijs: Uitspraakvariatie tussen sprekers én binnen sprekers

Meike de Boer & Willemijn Heeren

Achtergrond en doel De Nederlandse politie tapt gemiddeld meer dan duizend telefoons per dag af. Forensisch spraakwetenschappers kunnen onderzoeken of de stem op de opname bij de verdachte past. In tegenstelling tot andere biometrische gegevens is variatie binnen een stem inherent aan spraak: dezelfde mond moet immers allerlei verschillende klanken maken. Ook binnen klanken is er onbewust variatie in de uitspraak. En een spreker kan de klank bewust aanpassen. Een klank die relatief robuust lijkt te zijn voor dit soort invloeden is de aarzelingsklank ‘eh’. In deze studie onderzochten we in hoeverre verschillende taalkundige factoren invloed uitoefenen op de uitspraak van ‘eh’.

Methode: data en analyses Ons onderzoek is gebaseerd op 2106 aarzelingen in spontane spraak van 59 Utrechtse studentes. De studentes spraken in hun eerste taal (Nederlands) en in hun tweede taal (Engels). De aarzelingen zijn gemeten op akoestische variabelen zoals duur en toonhoogte. Vervolgens hebben we in R per akoestische variabele *linear mixed-effects models* gebouwd om te onderzoeken of de akoestische vorm van aarzelingen wordt beïnvloed door: 1) de taal; 2) de variant (eh of ehm); 3) de positie; en 4) de spreker.

Resultaten en conclusie Sprekers verschilden van elkaar in hun uitspraak van ‘eh’ en ‘ehm’, maar de uitspraak bleek ook afhankelijk van de positie, de variant en de taal. Dit resultaat laat zien dat vergelijkend spraakonderzoek naast variatie tussen personen ook rekening te houden heeft met variatie binnen personen. Deze alertheid is ook geboden bij relatief onbewust geuite klanken zoals aarzelingen.

Kickboksbiografie in context

Frank van Gemert

Achtergrond en doel Kickboksen is een full-contact vechtsport die lange tijd een slechte reputatie had vanwege gewelddadige incidenten en verknoping met het criminele milieu. Hesdy Gerges is een van de Nederlandse topvechters, maar ook hij kwam in het nieuws vanwege betrokkenheid bij een cocaïnetransport in 2010. Door het levensverhaal van deze topsporter op te tekenen wordt duidelijk dat dit een turning point is in zowel zijn sportieve als zijn criminele loopbaan. Als kampioen was hij een publiekstrekker die veel aandacht en inkomsten genereerde, maar daar kwam na het Belgische delict een einde aan. Doordat men de sport een nieuw imago wilde geven, werd deze gebeurtenis aangegrepen om grenzen te markeren en Hesdy deed dienst als zondebok.

Methode Het onderzoek voor de biografie is gebaseerd op 33 interviews, waarvan 20 met de hoofdpersoon. Daarnaast zijn in ruime mate observaties gedaan in de wereld van het kickboksen, een sport die de onderzoeker zelf ook beoefent, en zijn diverse documenten en beelden bestudeerd.

Resultaten Het levensverhaal is op schrift gesteld in een boek, waarin duidelijk wordt dat het leven van de vechtsporter wendingen krijgt door de keuzes die hij zelf maakt. De context van een tijdsgewricht waarin de vechtsport transformeert, bepaalt echter de betekenissen en de reacties die volgen op het gedrag van de hoofdpersoon en dat trekt diepe sporen in zijn sportieve loopbaan en zijn privéleven.

DIVISIE BIOSOCIALE CRIMINOLOGIE: GENETISCHE EN BIOLOGISCHE INVLOEDEN OP CRIMINALITEIT

10.45 – 12.15 uur

Inhoudelijk voorzitter: Steve van de Weijer

Technisch voorzitter: Tamar Fischer

Continuïteit van polygenetische invloeden op agressief gedrag gedurende de levensloop

Camiel van der Laan, Steve van de Weijer, Michel Nivard & Dorret Boomsma

Achtergrond en doel Agressief gedrag neemt meestal af gedurende de levensloop. Ook op hogere leeftijden is er echter nog veel variatie tussen individuen in de mate waarin zij gedrag vertonen. De relatieve positie die individuen innemen in hun leeftijdsgroep binnen de populatie blijft in veel gevallen gelijk. Het meest agressieve kind zal zich meestal ontwikkelen tot de meest agressieve volwassene. In deze studie onderzoeken wij of genetische risicofactoren in de jeugd en adolescentie ook het risico op agressief gedrag van volwassen voorspellen.

Methode In drie genotypeerde cohorten uit Nederland, Australië en Finland, zijn polygenetische scores (PGS) gemaakt, gebaseerd op een recente genoom wijde meta-analyse van agressie in kinderen. PGS zijn een optelsom van (kleine) effecten van genetische varianten op een bepaalde eigenschap. Wij hebben vervolgens gemodelleerd wat de invloed van de PGS-scores, gebaseerd op agressie in kinderen, is op agressie van volwassenen, in zes verschillende leeftijdsgroepen. Daarnaast hebben we de invloed van de PGS gemodelleerd met *mixed-effects* modellen, waarbij het gewicht van de observaties in elk model met een jaar verplaatste, van leeftijd 12 tot 70.

Resultaten en conclusie Uit de eerste resultaten blijkt dat we verschillen in agressie tussen jong (volwassenen) kunnen verklaren met PGS gebaseerd op agressief gedrag van kinderen. Het effect verdwijnt rond leeftijd 35. De resultaten suggereren dat genetische factoren een rol spelen in de continuïteit van agressie over de levensloop.

The predictive value of neurobiological measures for recidivism in delinquent young adults

Josjan Zijlmans

Background Neurobiological measures have been associated with delinquent behavior, but little is known about the predictive power of these measures for criminal recidivism and whether they have incremental value over and above demographic and behavioral measures. This study examined whether selected measures of autonomic functioning, functional neuroimaging, and electroencephalography predict overall and serious recidivism in a sample of 127 delinquent young adults.

Method We assessed demographics and intelligence; previous delinquency and drug use; behavioral traits including aggression and psychopathy; and neurobiological measures including heart rate, heart rate variability, functional brain activity during an inhibition task, and two electroencephalographic measures of error processing. We tested longitudinal associations with recidivism using Cox proportional hazard models and predictive power using C-indexes.

Results Past offenses, long-term cannabis use, and reactive aggression were strongly associated with recidivism, as were the neurobiological measures resting heart rate and error processing. In the predictive model, demographics, past delinquency, drug use, and behavioral traits had moderate predictive power for overall and for serious recidivism (C-index over 30 months [C_{30}] = 0.68 and C_{30} = 0.75, respectively). Adding neurobiological measures to the predictive models significantly improved predictive power (C_{30} = 0.72 and C_{30} = 0.80, respectively).

Conclusion This study shows that demographic and behavioral characteristics longitudinally predict recidivism in delinquent young adults, and that the addition of neurobiological measures improves the model. This results in a good predictive function, particularly for serious recidivism. Importantly, the most feasible measures, autonomic functioning and electroencephalography, prove to be useful neurobiological predictors.

The association between delinquent peer affiliation and disruptive behavior interacts with functional brain correlates of reward sensitivity. A biosocial interaction study in adolescent delinquents

Jorim Tielbeek

Background Affiliating with delinquent peers may stimulate the development of antisocial behavior, especially for adolescents who are sensitive to social rewards. The current study examines whether the association between delinquent peer affiliation and disruptive behavior interacts with functional brain correlates of reward sensitivity in early onset male adolescent delinquents.

Methods A sample of childhood arrestees ($n=126$, males=107, age= 17.7 (SD 1.6)) completed a Delinquent Peer Affiliation (DPA) questionnaire, and participated in a fMRI study in which reward sensitivity was operationalized through responsiveness of the ventral striatum (VS) and amygdala during the Monetary Incentive Delay paradigm (reward anticipation and outcome). Symptoms of Disruptive Behavior Disorders were assessed through structured psychiatric interviews (Diagnostic Interview Schedule for Children) with adolescents and parents.

Results Regression analyses revealed a main effect of DPA on disruptive symptom scores. Notably, adolescents with high VS responses to reward showed a stronger significant positive association between DPA and DBD symptoms compared to adolescents with low VS responses. No evidence for an interaction effect was found for the amygdala. Post-hoc analyses revealed that the observed interaction effect was only present in males, and stronger during adolescence compared to young adulthood.

Conclusions We found evidence for a biosocial interaction between DPA and reward sensitivity of the VS in relation to DBD symptom scores. To our knowledge, this study presents the first evidence of an interaction effect between a brain mechanism and an environmental factor in relation to DBD symptoms and suggests that susceptibility to influences of delinquent peers may interact with individual biological differences.

De invloed van prenatale ondervoeding en blootstelling aan testosteron op crimineel gedrag

Steve van de Weijer

Achtergrond en doel Levensloopcriminologen hebben de afgelopen decennia uitgebreid onderzocht hoe diverse levensgebeurtenissen van invloed zijn op de ontwikkeling van ons antisociaal en crimineel gedrag. Veel minder is bekend over mogelijke invloeden van de omstandigheden tijdens de zwangerschap, op criminaliteit. In dit onderzoek wordt ingegaan op twee van zulke mogelijke prenatale factoren: prenatale ondervoeding en prenatale blootstelling aan testosteron.

Methode: data en analyses Om de invloed van prenatale ondervoeding te onderzoeken wordt gebruik gemaakt van de hongerwinter als natuurlijk experiment. Tijdens de winter van 1944/1945 waren de inwoners van het Westen van Nederland ernstig ondervoed, waaronder ook een groot aantal zwangere vrouwen. Alle Nederlanders geboren in grote steden tussen 1944 en 1946 zijn geselecteerd en op basis van de geboorteplaats en geboortedatum kan worden vastgesteld of zij blootgesteld zijn aan ernstige prenatale ondervoeding of niet. Deze groepen worden vervolgens vergeleken op hun criminele gedrag tussen 1996 en 2019.

Om de invloed van prenatale blootstelling aan testosteron te onderzoeken wordt een vergelijking gemaakt binnen alle Nederlandse tweelingen, tussen personen met een tweelingbroer en een tweelingzus. Volgens de *Twin Testosterone Transfer* hypothese zouden de personen met een tweelingbroer meer zijn blootgesteld aan prenataal testosteron dan personen met een tweelingzus.

Resultaten en conclusie De voorlopige resultaten laten geen significant effect zien van prenatale ondervoeding op crimineel gedrag op hoge leeftijd. Voor prenatale blootstelling aan testosteron wordt een klein effect gevonden onder vrouwen.

ORGANISATIE- EN GEORGANISEERDE MISDAAD

10.45 – 12.15 uur

Inhoudelijk voorzitter: Ellen Wiering

Technisch voorzitter: Evelien Hoeben

Regelovertreding en ongevallen bij chemische bedrijven

Ellen Wiering

Achtergrond en doel Ongevallen in de chemische industrie kunnen ernstige schade veroorzaken aan de menselijke gezondheid en het milieu. Chemische bedrijven moeten daarom voldoen aan veiligheidsvoorschriften neergelegd in het Besluit risico's zware ongevallen (Brzo). Hoewel naleving van het Brzo zou moeten leiden tot een verhoogde veiligheidssituatie bij bedrijven, vonden we in een eerdere kwantitatieve studie geen verband tussen overtreding van het Brzo en ongevallen. In de huidige studie wordt met kwalitatieve methoden onderzocht hoe het ontbreken van dit verband kan worden verklaard.

Methode: data en analyses Aan de hand van ongevalsdoossiers en inspectierapporten bestuderen we acht ongevallen bij chemische bedrijven. Ook worden interviews afgenomen met betrokken inspecteurs en werknemers van chemische bedrijven en houden we focusgroepen. We interviewen zowel inspecteurs die een rol hadden in de ongevalsonderzoeken als inspecteurs die betrokken waren bij inspecties die voorafgaand aan het ongeval plaatsvonden bij de bedrijven.

Resultaten en conclusie We gaan we na welke proximale en achterliggende oorzaken aan de ongevallen ten grondslag lagen, of deze oorzaken overtredingen van Brzo-regelgeving betroffen en in hoeverre problemen op dit gebied of andere gebieden tijdens eerdere inspecties zijn geconstateerd en geregistreerd. De huidige studie betreft een lopend onderzoek, waardoor alleen de voorlopige bevindingen uit de interviews worden gepresenteerd.

Als het regent in Tel Aviv, druppelt het in Brussel. Een evaluatie van de 'Israelification' van Europese luchthavens: toelichting en bedenkingen bij de wenselijkheid van bepaalde preventieve beveiligingsmaatregelen

Jop Van der Auwera, Dirk Van Daele & Geert Vervaeke

Achtergrond Tegenwoordig dienen luchthavens meer dan ooit rekening te houden met een terroristische dreiging. Ze anticiperen hierop door preventieve beveiligingsmaatregelen in te zetten, teneinde verdacht gedrag vroegtijdig te detecteren en de potentiële dreiging ervan met gepaste maatregelen te neutraliseren. Het lijkt er als maar meer op dat Europese luchthavens inzake hun beveiligingsinnovatie steeds de multi-gelaagde benadering van de Israëlische Ben-Gurion luchthaven als vermeende gouden standaard houden, aangezien deze algemeen beschouwd wordt als zijnde (één van) de veiligste en best beveiligde luchthaven(s) ter wereld.

Doel en Methode Aan de hand van een systematische literatuurstudie is getracht om de preventieve maatregelen die zijn overgenomen in kaart te brengen, waarbij hun praktische toepassing en functionaliteiten tegen het licht wordt gehouden van een rechtspsychologisch en mensenrechtelijk perspectief.

Resultaten en Conclusie Dat Israël jarenlang bewust en openlijk gebruikmaakte van etnische profileringspraktijken doet vanuit bovengenoemde perspectieven op het eerste zicht immers vele vragen rijzen over de legitimiteit en toepasbaarheid van de gecapteerde maatregelen naar Europa, in het bijzonder met betrekking tot de inzet van *behaviour detection officers* (BDO's), de verwerking van passagiersgegevens en de installatie van slimme camera's. Enerzijds wordt geopperd dat het gebruik van deze beveiligingsmaatregelen op luchthavens een meerwaarde is op het werkterrein. Anderzijds tonen rechtspsychologische studies aan dat ze kunnen worden ingezet als een verdoken vorm van etnisch profileren. Gezien deze discrepantie tussen de praktische bruikbaarheid en de wetenschappelijke resultaten, zal een theoretische reflectie worden gepresenteerd over de eerste voorlopige bevindingen.

Onder dreiging van een rechtszaak. Angst en schaamte bij onderzoekers van ondernemingscriminaliteit

Willem de Haan

Onderzoekers van ondernemingscriminaliteit kunnen worden geconfronteerd met de dreiging van rechtszaken wegens laster of smaad. Het zijn pogingen om onderzoekers te intimideren en hen het zwijgen op te leggen. Ook al zou een rechtszaak nu juist die publiciteit genereren die de onderneming lijkt te willen voorkomen.

Hoe gaan onderzoekers hiermee om? Geven zij toe aan dreiging met een rechtszaak die hen financieel zou kunnen ruïneren? Of gaan zij - koste wat kost - over tot publicatie? Wat zijn de gevolgen van de keuzes die zij maken en hoe beïnvloeden die hun toekomstige onderzoek?

DIVISIE DETENTIE: EFFECTEN VAN DETENTIE OP HET LEVEN IN DETENTIE EN NA VRIJLATING

10.45 – 12.15 uur

Inhoudelijk voorzitter: Jochem Jansen

Technisch voorzitter: Elanie Rodermond

Digitalisering in detentie. Een verkennend onderzoek naar het leven en werken in gevangenissen in Vlaanderen

Anouk Mertens, Eric Maes & Luc Robert

Achtergrond en doel Informatie- en communicatietechnologieën werden de laatste decennia in alle domeinen van de samenleving geïntroduceerd, en ook gevangenissen misten deze digitale ontwikkelingen niet. Digitale initiatieven in detentie in België omvatten o.m. E-learning, telefonie op cel en videobellen. Recent geopende gevangenissen bevatten een digitaal platform voor gedetineerden, genaamd PrisonCloud. Tot op heden werd weinig onderzoek gevoerd naar deze digitale ontwikkelingen in detentie. Zo kan de deprivatie van digitale technologie de sociale exclusie van gedetineerden versterken en kunnen ook de taken van gevangenispersoneel worden beïnvloed. Dit onderzoek heeft tot doel om de impact van digitalisering op het leven en het werken in detentie en op de contacten tussen gedetineerden en gevangenispersoneel te bestuderen.

Methode Als onderdeel van een ruimer onderzoeksproject, waarin etnografisch onderzoek werd verricht in een PrisonCloud-gevangenis, werden in dit deel van het onderzoek drie (niet-PrisonCloud) gevangenissen geselecteerd met een verschillende mate aan digitalisering: gevangenissen met en zonder telefonie op cel en met mogelijkheden tot videobellen. In deze gevangenissen werden interviews afgenomen bij zowel gedetineerden (n=18) als bewakingspersoneel (n=14), waarin werd gepeild naar ervaringen met digitalisering op het leven en werken in detentie. Dit kwalitatieve onderzoek vormde de basis voor de ontwikkeling van vragen over digitalisering.

Resultaten en conclusie Deze presentatie verkent de impact van de toegang tot en het gebruik van digitale technologie op de ervaringen van gedetineerden, op de ervaringen en taken van bewakingspersoneel en op de contacten tussen gedetineerden en bewakingspersoneel. Daarnaast wordt de ontwikkeling van een vragenlijst rond digitalisering en leefklimaat besproken, waarbij werd geleund op het bestaand instrument van de Life-In-Custody Study.

Traumatisch hersenletsel en haar relatie met agressie, eerdere veroordelingen, en psychologisch functioneren bij Nederlandse gedetineerden

Jochem Jansen

Achtergrond en doel Internationale studies tonen aan dat traumatisch hersenletsel (TH) vaker voorkomt onder gedetineerden. Het ervaren van TH kan zorgen voor beperkingen met betrekking tot het inschatten van situaties, probleemoplossend vermogen doormiddel van overleg, en kan zorgen voor een toename in agressief gedrag. Er is momenteel weinig informatie over hersenletsel en haar gevolgen bij Nederlandse gedetineerden, aangezien zij hier niet voor worden gescreend of behandeld.

Methode In de huidige studie worden verschillen in zelf-gerapporteerde agressie, het hebben van een eerdere veroordeling, emotieregulatie, indicatie voor een LVB en trauma's uit de kindertijd vergeleken tussen mannelijke gedetineerden (N=283) en niet-gedetineerde controles (n=51), met en zonder TH vergeleken.

Resultaten Een totaal van 45.2% van de gedetineerden rapporteerde TH, vergeleken met 29.4% van de niet gedetineerde controles. Het effect van TH op de uitkomstmaten verschilde niet tussen de gedetineerden en de controles, maar deelnemers die een TH hebben ervaren toonden significant te meer agressie. Dit effect bleef in stand na het controleren voor de oorzaak – bijvoorbeeld bij een vechtpartij - van TH, om zo corrigeren voor verschillen in agressief gedrag voor het ontstaan van TH. Een logistische regressie toonde aan dat gedetineerden met TH significant vaker een eerdere veroordeling hadden (OR=3.3), dan gedetineerden zonder TH.

Conclusie Deze studie toont aan dat het ervaren van TH gerelateerd is aan agressief gedrag onder Nederlandse gedetineerden. In toekomstige studies zou gekeken kunnen worden in hoeverre het hebben ervaren van TH voorspellend is voor bijvoorbeeld recidive en ongewenst gedrag in detentie, maar ook of screening, begeleiding en behandeling de problemen die gerelateerd zijn aan TH kunnen verminderen.

Terugdringen van recidive onder ex-gedetineerden: de effecten van strafzwaarte en rechtvaardige bejegening

Franziska Yasrebi-de Kom, Anja Dirkzwager, Peter van der Laan & Paul Nieuwbeerta

Achtergrond en doel Het strafrechtelijk systeem veronderstelt dat criminelen minder recidiveren wanneer zij straffen als zwaarder ervaren (specifieke afschrikkingstheorie) en zich rechtvaardiger bejegend voelen (procedurele rechtvaardigheidstheorie). Over het algemeen bevestigt empirisch onderzoek de procedurele rechtvaardigheidstheorie, maar het vindt geen of zelfs criminogene effecten van de strafzwaarte op recidive. Onlangs is gesuggereerd dat het effect van de strafzwaarte afhankelijk kan zijn van de ervaren bejegening. Onderzoeken die beide theorieën binnen één studie testen en dit met een longitudinale onderzoeksopzet doen, zijn echter schaars. De huidige studie vult deze leemte en onderzoekt de gecombineerde effecten van de door gedetineerden ervaren strafzwaarte en rechtvaardige bejegening op misdragingen en recidive.

Methode We gebruiken gegevens van het Prison Project, een longitudinaal, landelijk onderzoek waarin 1.904 mannelijke Nederlandse gedetineerden zijn gevolgd. Voor dit onderzoek worden de gegevens van drie meetmomenten gebruikt: drie weken (T1) en drie maanden (T2) na aankomst in detentie en zes maanden na vrijlating (T3). De gegevens omvatten gedetailleerde vragen over de ervaren strafzwaarte en rechtvaardige bejegening door het personeel in de gevangenis (na 3 weken), misgedraging tijdens detentie (na 3 maanden) en recidive na vrijlating.

Resultaten en conclusie Voorlopige resultaten bevestigen het verwachte effect van rechtvaardige bejegening en strafzwaarte op misgedragingen/recidive. Meer rechtvaardig ervaren bejegening en zwaarder ervaren straffen hingen samen met minder misdragingen in de maanden daarna en minder recidive na detentie. Het effect van rechtvaardige bejegening op misgedraging bleef significant na het toevoegen van de controle variabelen. In geen van de deelsteekproeven werd de verwachte interactie van strafzwaarte en rechtvaardige bejegening gevonden.

DIVISIE ACTIVISME, EXTREMISME EN TERRORISME: RADICALISERING & WEERBAARHEID

10.45 – 12.15 uur

Inhoudelijk voorzitter: Fiore Geelhoed

Technisch voorzitter: Rosa Koenraadt

Resilience en radicalisering: Ondervertegenwoordiging van Turkse Nederlanders en oververtegenwoordiging van bekeerlingen bij jihadistische bewegingen nader bekeken

Fiore Geelhoed & Richard Staring

Achtergrond en doel De afgelopen jaren is er veel onderzoek gedaan naar wat mensen beweegt om te radicaliseren en zich aan te sluiten bij jihadistische bewegingen, zoals IS. Een thema dat daarbij eveneens aandacht krijgt, is wat mensen juist van deelname kan weerhouden. Daarbij wordt veelvuldig gesproken over *resilience*. Maar wat zorgt voor zulke ‘weerbaarheid’? Deze vraag is in onderzoek tot dusverre nog niet bevredigend beantwoord. Middels deze presentatie beogen we een bijdrage aan het debat omtrent *resilience* te leveren door de resultaten van diverse onderzoeken die we tussen 2014 en 2019 hebben gedaan en die een ondergerepresenteerde groep (Turkse Nederlanders) en een overgerepresenteerde groep (bekeerlingen) betreffen aan elkaar te spiegelen.

Methode Kwalitatieve semi-gestructureerde interviews en focusgroepen met in totaal 150 Turks-Nederlandse jongeren, 50 experts en moskeebestuurders en 26 bekeerlingen tot islam. De transcripten zijn alle thematisch en open gecodeerd in ATLAS.ti.

Resultaten en conclusie De bevindingen lijken te wijzen op een interessante parallel tussen de twee groepen. Al met al lijken de aanwezigheid van religieuze institutionalisering, alternatieve identificatiemogelijkheden en alternatieve politieke paden in verband te staan met radicalisering en/of het betrokken raken bij jihadistische groepen. Deze bevindingen bieden een aanvullend inzicht op bestaand onderzoek en biedt als zodanig handvatten voor beleid en vervolgonderzoek.

Over de samenhang tussen maatschappelijke betrokkenheid en radicalisering onder jongeren

Lea Echelmeyer

Achtergrond en doel Binnen onderzoek naar radicalisering bestaat veel aandacht voor het weerbaar-maken van jongeren. In deze context zijn verschillende burgerschapscompetenties als beschermende factoren aangedragen en bestudeerd, zoals conflictoplossingsvermogen of empathie. In de huidige studie wordt onderzocht wat het verband is tussen maatschappelijke betrokkenheid en radicalisering. Specifiek zal worden onderzocht of een maatschappelijk verantwoordelijkheidsgevoel en de wil de wereld te verbeteren jongeren beschermt tegen radicalisering of radicale ideeën juist stimuleert. Inzicht in deze samenhang kan bijdragen aan anti-radicaliseringsbeleid voor jongeren.

Methode Deze presentatie gaat over de eerste afname van een driejarig longitudinaal enquêteonderzoek onder middelbare scholieren in Nederland (N=1121). De enquête is afgenomen bij 656 brugklassers en 465 derdeklassers. Op basis van beschrijvende analyses en regressieanalyses is onderzocht in welke mate maatschappelijke betrokkenheid en indicaties van radicalisering dan wel extreme opvattingen (zelfgerapporteerde ondersteuning van instrumenteel geweld, rechts-extreme en liberaalintolerante uitspraken) bij de leerlingen voorkomen en met elkaar zijn geassocieerd.

Resultaten en conclusie De resultaten laten zien dat het merendeel van de leerlingen maatschappelijk betrokken is, waarbij brugklassers iets hoger scoren dan derdeklassers. Verder ondersteunt een klein deel van de leerlingen onder bepaalde omstandigheden instrumenteel geweld of is het eens met extreemrechtse of liberaalintolerante uitspraken. Er is een negatieve associatie gevonden tussen maatschappelijke betrokkenheid en zowel de ondersteuning van instrumenteel geweld als extreemrechtse opvattingen. Het verband tussen maatschappelijke betrokkenheid en liberaalintolerante opvattingen is daarentegen positief. Deze eerste voorlopige resultaten suggereren dat de samenhang tussen maatschappelijke betrokkenheid en radicalisering per ideologie verschilt.

Understanding changes in violent extremist attitudes during the transition to adulthood

Amy Nivette, Frank Weerman & Lea Echelmeyer

Background and goals The current study seeks to explain changes in support for violent extremism during the transition to adulthood. This period during the life course could increase uncertainty and vulnerability to radicalization, or alternatively lead to maturation, social responsibilities, and consequently less support for violent extremism. However, in the absence of population-based longitudinal data on violent extremist attitudes, we know very little about how and why attitudes change over time. This study therefore aims to fill this gap by examining the impact of distal and proximal factors on between- and within-individual variation in violent extremist attitudes among a diverse sample of youth in Zurich, Switzerland. Specifically, this study accomplished two goals: First, we assess the variation in violent extremist attitudes between ages 17 and 20, with attention to identifying patterns of stability and change. Second, we investigate to what extent theoretically-relevant distal and proximal factors can explain between- and within-individual change in violent extremist attitudes.

Results and conclusion Our results show that violent extremist attitudes are largely stable or declining between late adolescence and adulthood, and that within-individual differences in low self-control, coping skills, and peer disapproval of deviance can in part explain these changes.

DIVISIE HISTORISCHE CRIMINOLOGIE: ZIEKTE, CRIMINALITEIT EN RECHTSHANDHAVING IN HISTORISCH PERSPECTIEF

10.45 – 12.15 uur

Inhoudelijk voorzitter: Catrien Bijleveld

Technisch voorzitter: Pauline Aarten

Arm en deviant, of ziek? Vrouwen in de Rijkswerkinrichting

Marian Weevers

Achtergrond en doel Van de ruim duizend vrouwen die tussen 1886 en 1934 in een Rijkswerkinrichting terechtkwamen voor bedelen, zwerven of openbare dronkenschap werden 93 vrouwen, bijna 10 %, vanuit de RWI overgeplaatst naar een Rijkskrankzinnigengesticht (RKI) in Medemblik, Grave of Woensel. Zij vielen in de categorie toerekenbaar. Dit percentage lag vele malen hoger dan dat van de mannen dat vanuit een RWI naar een RKI werd gestuurd. Een andere opmerkelijke bevinding is dat van de vrouwen die vastzaten voor openbare dronkenschap, anders dan we zouden verwachten, slechts een enkeling werd overgebracht. Wat was de reden van de overplaatsing van bovengenoemde 93 vrouwen? Met wat voor ziektebeelden kampten zij en hoeveel van hen verlieten het gesticht genezen? Hoe verhielden de ziektebeelden van deze vrouwen zich tot die van de algemene populatie van Medemblik (mannen en vrouwen) en wat zou de reden van eventuele verschillen kunnen zijn? Waren hun psychiatrische problemen er de oorzaak van dat zij gingen bedelen en zwerven of lag de causale relatie andersom, was hun leefstijl debet aan hun ziektes?

Methode Van de 93 vrouwen die waren overgeplaatst is van 74 een dossier teruggevonden. Deze dossiers bevatten meestal een diagnose, informatie van de patiënt zelf of soms ook van derden (familie, arts, RWI, etc.) over hun levensloop, ontstaan en beloop van de ziekte en gedrag in de instelling. Voor de analyse is gebruik gemaakt van een combinatie van kwantitatieve en kwalitatieve methoden.

Resultaten en conclusie Op basis van het bronnenmateriaal valt voorzichtig te concluderen dat bij deze groep vrouwen cognitieve (vormen van wat wij nu dementie zouden noemen) en neurologische problemen (waaronder epilepsie en syphilis) overheersen. Ook verstandelijke beperkingen komen met grote regelmaat voor. Zij lijken er ernstiger aan toe dan de gemiddelde psychiatrische patiënt omdat zij vrijwel nooit hersteld de inrichting verlieten. Agressief en ongecontroleerd gedrag was meestal de reden voor overplaatsing.

Gek en ontoerekenbaar, of niet? Criminele vrouwen ter observatie in het Rijkskrankzinnigengesticht te Medemblik rond 1900

Annabella Meddens-van Borselen

Achtergrond onderzoek In 1884 werd een Krankzinnigenwet aangenomen waarin werd bepaald dat een verdachte van een strafbaar feit, die een gebrekkige ontwikkeling of ziekelijke storing van zijn verstandelijke vermogens vertoonde, niet veroordeeld mocht worden en naar een krankzinnigengesticht gestuurd kon worden. Om te beoordelen of een verdachte al of niet ontoerekeningsvatbaar was, stichtte men een Rijkskrankzinnigengesticht te Medemblik. Voor dit doel werden in de periode 1884-1911 hier 145 registraties verricht van criminele vrouwen.

Doel van het onderzoek Wie waren die criminele vrouwen? Welke delicten hadden zij gepleegd? Wat voor beroepen hadden zij? Wat was de oorzaak van hun krankzinnig gedrag? Wat was hun burgerlijke staat en hun leeftijd? Wie van hen waren krankzinnig en wie waren simulanten? Hoeveel van hen werden ontoerekenbaar verklaard? Welke diagnose werd gesteld? Hoe kwam die beoordeling van de psychiater tot stand?

Methode en bron In de registers met 145 registraties is van 144 een dossier in het archief van het krankzinnigengesticht aangetroffen. Omdat enkele vrouwen verscheidene keren naar het gesticht zijn gestuurd, betreft het 136 vrouwen. De dossiers zijn zeer heterogeen. Sommige bevatten uitgebreide gerechtelijke-geneeskundige rapporten, brieven geschreven of ontvangen door de patiënte, informatie verkregen van familieleden, huisartsen en onderwijzers en enkele keer een levensverhaal en een foto van de patiënte. Andere dossiers bevatten slechts een summier verslag van de psychiater. Voor de analyse is een database ingericht en zijn de dossiers bestudeerd.

Resultaten en conclusies De meeste vrouwen waren ongehuwd [58%]. 29% van de patiënten was gehuwd, 10% was weduwe en 3,4% was gescheiden. Het merendeel van de vrouwen had geen beroep [44,8%]. Bijna 23% was werkzaam als dienstbode. De meeste vrouwen moesten terechtstaan wegens diefstal [38%], oplichting [7,6%] en landloperij of bedelen [9,7%]. Opvallend is dat onder deze vrouwen relatief veel delicten van moord en doodslag [17,2%] en brandstichting [9%] voorkomen, delicten die slechts een klein percentage uitmaken van de totale hoeveelheid strafzaken bij de rechtbanken. Van deze vrouwen werd slechts 50% na observatie ontoerekeningsvatbaar verklaard. Ze werden in Medemblik opgesloten om hen, maar vooral om de maatschappij te beschermen tegen hun wangedrag.

Criminaliteit en rechtshandhaving en de Spaanse griep

Catrien Bijleveld

Achtergrond en doel Op dit moment voltrekt zich door de corona-crisis een gigantisch in methodologische termen natuurlijk experiment. Burgers dienen sociale afstand te houden, veel winkels waren gesloten, veel burgers werken thuis en kinderen gingen lange tijd niet naar school. Wat betekent dit voor criminaliteit en rechtshandhaving?

In deze presentatie zullen we een impressie geven wat er bekend is van een pandemie die ruim 100 jaar geleden de wereld trof: de Spaanse griep. Voor een deel waren de maatregelen die overheden troffen vergelijkbaar met de maatregelen nu en voor een deel ook anders. De griep trof toen vooral jonge mannen en vrouwen.

Methode Voor deze bijdrage is uitgebreid op internet gezocht naar bronnen die iets over het onderwerp meldden. Tevens is een search gedaan in Nederlandse krantenartikelen (Delpher). Ten laatste is een aantal collega-onderzoekers in binnen- en buitenland bevraagd over het onderwerp.

Resultaten en conclusie Er is weinig te vinden over de effecten van de Spaanse griep en getroffen overheidsmaatregelen op criminaliteit en rechtshandhaving. Enerzijds ontstonden er nieuwe delicten (zoals het niet dragen van een mondkapje in de publieke ruimte) die gehandhaafd werden met boetes en soms geweld, anderzijds zagen we opportunistische figuren misbruik maken van verzwakte patiënten en berooide burgers. Het lijkt er op dat veelvoorkomende criminaliteit sterk afnam, en mogelijk nam geweldscriminaliteit toe. Er zijn signalen dat toen de pandemie (en de eerste wereldoorlog) voorbij was de criminaliteit op meerdere plekken ter wereld juist sterk toenam. Veel gevangenissen zijn waarschijnlijk 'hotbeds' van besmettingen geweest, al zijn er gevangenissen waar dat minder sterk het geval was.

OMGEVINGS- EN SOCIALE INVLOEDEN

12.45 – 14.15 uur

Inhoudelijk voorzitter: Evelien Hoeben

Technisch voorzitter: Jessica Hill

Buurtinvloeden buiten de woonbuurt: Verklaringen voor de relatie tussen collectieve effectiviteit en jeugdcriminaliteit

Evelien Hoeben

Achtergrond en doel Studies hebben laten zien dat buurtkenmerken van invloed kunnen zijn op jeugdcriminaliteit, maar deze studies gaan meestal vooral over de rol van de woonbuurt. Weinig studies hebben gekeken naar andere buurten waar jongeren hun tijd doorbrengen. Door deze ‘activity spaces’ mee te nemen, behandelt de huidige studie drie processen die mogelijk de relatie verklaren tussen collectieve effectiviteit en jeugdcriminaliteit: een ontwikkelingsproces, een situationeel proces, en een gemixt proces.

Methode: Data en analyses De studie combineert zelfrapportage data over betrokkenheid van jongeren bij criminaliteit (N = 611 jongeren, leeftijden 11 tot 18), space-time budget informatie over de locaties waar jongeren hun tijd doorbrengen en informatie over collectieve effectiviteit in buurten, verzameld middels buurtsurveys. De hypothesen zijn getoetst met multilevel Poisson modellen.

Resultaten en conclusie De resultaten ondersteunen niet het verband tussen collectieve effectiviteit en de attitudes van jongeren. Ook wordt er geen ondersteuning gevonden voor een mogelijke interactie tussen rondhangen en collectieve effectiviteit in de woonbuurt. Wel wordt een duidelijk verband gevonden tussen de woonbuurt en het type locatie waar jongeren hun tijd doorbrengen. Ook wordt een interactie gevonden tussen de tijd die jongeren doorbrengen met rondhangen en het type locatie waar ze dit doen. Samengevat suggereren de resultaten dat situationele processen een betere verklaring bieden dan ontwikkelingsprocessen voor de relatie tussen collectieve effectiviteit en jeugdcriminaliteit.

Eenoudergezinnen en crimineel gedrag door adolescenten: verschillende effecten door echtscheiding van de ouders en het overlijden van een ouder?

Janique Kroese, Wim Bernasco, Aart Liefbroer & Jan Rouwendal

Achtergrond en doel We onderzoeken de effecten van gezinsstructuur (tweeoudergezinnen, eenoudergezinnen ontstaan door echtscheiding van de ouders en eenoudergezinnen ontstaan door overlijden van een ouder) op crimineel gedrag van adolescenten. Vaak kijken studies alleen naar de effecten van eenoudergezinnen in het algemeen. Het is echter nog onduidelijk of de uitkomsten hetzelfde zijn voor beide soorten eenoudergezinnen. Daarnaast onderzoeken wij of het geslacht van de ouder waarbij de adolescent blijft wonen en de leeftijd waarop het eenoudergezin is ontstaan invloed hebben op het effect van gezinsstructuur op criminaliteit. Kennis over dit soort verschillen kan bijdragen aan interventies en beleidsmaatregelen die beter op de doelgroepen zijn toegesneden.

Methode: data en analyses Voor dit onderzoek gebruiken we de microdatabestanden van het Centraal Bureau voor de Statistiek. Deze bestanden bevatten longitudinale data over de geregistreerde bevolking van Nederland. Adolescenten die geboren zijn tussen 1993 en 2000 worden gevolgd van leeftijd 12 tot met leeftijd 18. De effecten worden geschat met *fixed effects panel modellen*. We controleren voor de leeftijd van de adolescent, het inkomen van het huishouden, het criminele gedrag van de ouders en de aanwezigheid van stiefouders.

Resultaten en conclusie Adolescenten in beide soorten eenoudergezinnen vertonen meer crimineel gedrag dan adolescenten in tweeoudergezinnen. Er worden echter geen verschillende effecten gevonden voor eenoudergezinnen ontstaan door een echtscheiding van de ouders en eenoudergezinnen ontstaan door het overlijden van een ouder. Daarnaast worden de resultaten niet beïnvloed door het geslacht van de ouder waarbij de adolescenten wonen of de leeftijd waarop het eenoudergezin is ontstaan.

Heet, Heter, Heetst? Een vergelijkende analyse van Hot spots en Hot Streets

Jasper van der Kemp, Anne Ernst & Luca Besselink

Achtergrond Hot spot analyses zijn zo ongeveer de meest gebruikte analysemethoden voor het bepalen van de mate van ruimtelijke clustering van (het risico op) criminaliteit. Niet alleen in de wetenschap maar ook in de handhavings- en politiepraktijk worden hot spot analyses veelvuldig gebruikt voor sturing van inzet en beleid. In recent(er) criminologisch onderzoek wordt steeds vaker een gedetailleerder niveau van analyse, namelijk het straatniveau gebruikt om clustering te analyseren op straatniveau. Aangezien veel criminaliteit zich op specifieke locaties afspeelt, lijkt straatniveau dan ook een nuttige benadering. De vraag rijst dan wat voor inzicht hot streets geven t.o.v. hot spots en hoe de verschillende methoden kunnen worden vergeleken.

Methode Op basis van gegevens van woninginbraken worden verschillende methoden van het analyseren van de mate van clustering (bijv. kernel density modellen, Risk Terrain Modelling) vergeleken met analyses van hot streets voor verschillende seizoenen over verschillende jaren.

Resultaten De resultaten laten o.a. zien dat hot spots een redelijke mate van stabiliteit kennen en vergelijkbaar zijn met Risk Terrain voorspellingen. Hot streets zijn aanzienlijk minder stabiel. Voor beide analysemethoden geldt dat inbraken een zeer sterke mate van concentratie kennen.

Conclusie Hot streets worden niet alleen binnen hot spots gevonden en daarmee wordt duidelijk dat zowel voor verklaringen van de mate van clustering als sturingsvraagstukken keuzes van methoden van groot belang zijn. De vraag welke methode voor ruimtelijke clustering het heetst is, verdient dan ook meer aandacht.

DIVISIE CYBERCRIME: DADERS, SLACHTOFFERS EN INTERVENTIES

12.45 – 14.15 uur

Inhoudelijk voorzitter: Susanne van 't Hoff-de Goede

Technisch voorzitter: Catrien Bijleveld

Een alternatief voor jeugdige hackers? Plan- en procesevaluatie van Hack_Right

Jim Schiks, Susanne van 't Hoff-de Goede & Rutger Leukfeldt

Achtergrond en doel In Nederland hebben de politie en het Openbaar Ministerie de interventie Hack_Right ontwikkeld als alternatief of aanvullend straftraject voor (jeugdige) daders computercriminaliteit. De interventie beoogt recidive bij de deelnemers te voorkomen en hen kaders te geven waarin zij hun IT-talent op legale wijze kunnen ontwikkelen. Om dit doel te bereiken dienen jongeren opdrachten uit te voeren bij onder andere cybersecuritybedrijven, waarin zij reflecteren op hun delict, leren over ethisch hacken en technische producten maken. Inmiddels zijn er 15 tot 20 Hack_Right trajecten afgerond. Het huidige onderzoek heeft tot doel om de interventie Hack_Right en de tot nu toe uitgevoerde pilots te evalueren, om zo werkzame en niet-werkzame elementen van de interventie in kaart te brengen.

Methode Om Hack_Right te evalueren zijn een plan- en procesevaluatie uitgevoerd. Er zijn drie kwalitatieve onderzoeksmethoden gebruikt: documentanalyse, interviews en een expertbijeenkomst. Voor de planevaluatie zijn beschikbare beleidsdocumenten geanalyseerd, interviews afgenomen met interventieontwikkelaars en relevante wetenschappelijke literatuur geraadpleegd. Voor de procesevaluatie zijn registraties van individuele Hack_Right trajecten gebruikt en interviews afgenomen met toewijzers, uitvoerders en deelnemers van de interventie. Voor het onderzoek zijn in totaal 28 interviews afgenomen.

Resultaten en conclusie Op dit moment is de evaluatie in de afrondende fase. De resultaten zullen besproken worden tijdens de presentatie. De eerste analyses wijzen erop dat Hack_Right een interventie in ontwikkeling is en dat de invulling van de verschillende reeds uitgevoerde trajecten verschilt per deelnemer.

Online jeugdcriminaliteit en ‘verkeerde vrienden’

Yaloe van der Toolen

Achtergrond en doel Online delicten vormen een substantieel bestanddeel van de Nederlandse jeugdcriminaliteit. Het is momenteel nog onduidelijk in welke mate het online delinquente gedrag van vriendengroepen een rol speelt bij individuele online delinquentie. Het doel van de huidige presentatie is om inzicht te geven in het verband tussen het online delinquente gedrag van een individu en het online delinquente gedrag van zijn of haar schoolvrienden, overige offline vrienden en online vrienden.

Methode Data zijn afkomstig uit de eerste ronde van een grootschalige studie naar oorzaken van online delinquentie onder Nederlandse jongeren (n = 889; gemiddelde leeftijd = 16,8 jaar). Respondenten rapporteerden over de eigen online delinquentie en over het door hen veronderstelde delinquentieniveau van hun vrienden (indirecte meting). Respondenten gaven ook aan met welke andere deelnemers binnen hun school zij bevriend waren. Via de zelfrapportagescores van vrienden kon vervolgens ook per respondent een directe meting van zijn of haar vriendendelinquentie berekend worden.

Resultaten Voor zowel directe als voor indirecte metingen van online delinquentie van vrienden werd een samenhang gevonden met individuele online delinquentie. Indirecte metingen hingen sterker samen met individuele online delinquentie dan directe metingen. De data suggereren dat respondenten veelal niet in staat zijn om de online delinquentie van hun vrienden juist in te schatten. Er werden geen verschillen in samenhang gevonden tussen individuele online delinquentie en de indirecte metingen van online delinquentie door schoolvrienden, offline vrienden en online vrienden. Dit wijst erop dat verschillende soorten vrienden een belangrijke rol kunnen spelen bij het online delinquentieniveau van individuen.

De Criminele Organisatie van Kinderpornonetwerken op het Darkweb

Madeleine van der Bruggen & Arjan Blokland

Achtergrond en doel Kinderpornonetwerken op het Darkweb worden door sommige professionals en wetenschappers gekarakteriseerd als georganiseerde misdaad. Het label “georganiseerde misdaad” op zichzelf zegt echter weinig over de inhoud van het criminaliteitsfenomeen. Om meer inzicht te krijgen in de criminele processen binnen kinderpornonetwerken op het Darkweb, wordt de volgende vraag gesteld: hoe georganiseerd is kinderporno op het Darkweb?

Methode: data en analyses De dossiers van zes grootschalige politieonderzoeken zijn systematisch geanalyseerd aan de hand van het framework van de ‘Dutch Organized Crime Monitor’. Bovendien zijn interviews afgenomen met betrokken politiemedewerkers en officieren van justitie.

Resultaten en conclusie Het uitwisselen van kinderpornografisch materiaal is een illegale handeling die ingebed zit in het sociale netwerk geboden door het online forum. Hierin is een bepaalde vorm van organisatie noodzakelijk: het runnen van een forum behoeft een reeks aan taken, een bepaald niveau van technische vaardigheden, en een continue inspanning om het forum te beschermen tegen interne en externe bedreigingen. De online fora bieden “associational and entrepreneurial structures” (Von Lampe, 2016) die tegemoet komen aan de sociale en criminele behoeften van de forumleden. Forums hebben een hiërarchische opbouw, waarbij de belangrijkste forumleden macht uitoefenen over de leden lager in ranking. Er is echter geen sprake van geldelijke winst, fysiek geweld, en van een wens om een markt te monopoliseren. Ondanks dit kennen de criminele activiteiten en criminelen zelf een grote mate van organisatie. Meer inzicht in de dynamieken van en interacties op kinderpornonetwerken op het Darkweb, leidt tot meer kennis dan een simpele toepassing van het label “georganiseerde misdaad”.

Criminele verleidingstechnieken en het delen van persoonlijke informatie

Susanne van ‘t Hoff-de Goede, Rick van der Kleij, Steve van de Weijer & Rutger Leukveldt

Achtergrond en doel Cybercriminelen richten hun aanvallen vaak op gebruikers en maken daarbij gebruik van verleidingstechnieken; technieken om hun slachtoffers te verleiden tot bepaald gedrag, zoals het delen van persoonlijke informatie. Deze persoonlijke informatie kan vervolgens gebruikt worden voor het plegen van fraude of spear phishing aanvallen.

Een veel gebruikte taxonomie van verleidingstechnieken zijn de zes verleidingsprincipes van Cialdini, waaronder “autoriteit”, waarbij criminelen zich voordoen als bijvoorbeeld een betrouwbare organisatie of bank, en “wederkerigheid”, waarbij criminelen gebruikers beloven dat zij iets terugkrijgen voor hun medewerking, zoals een gratis dienst. Er is echter weinig empirisch onderzoek gedaan naar criminele verleidingstechnieken en hun mogelijke effecten op het gedrag van internetgebruikers.

Methode De “online behaviour and victimization study” richt zich op het meten en verklaren van online gedrag en slachtofferschap in Nederland. In 2019 heeft een unieke dataverzameling plaatsgevonden waarin, door middel van objectieve metingen, daadwerkelijk online gedrag van 2.426 Nederlanders is gemeten. Daarnaast zijn diverse andere factoren onderzocht, waaronder zoals kennis, motivatie en slachtofferschap. Een van de objectieve metingen richtte zich op het delen van persoonlijke informatie. Respondenten werd gevraagd nog een paar afrondende vragen in te vullen, zoals geslacht en leeftijd. De vragen werden steeds persoonlijker en hieruit bleek in hoeverre respondenten bereid waren hun persoonlijke informatie te delen. Bovendien werd gebruik gemaakt van een experiment, waarin 1/3 van de respondenten onderworpen werd aan de verleidingstechniek autoriteit en 1/3 aan wederkerigheid.

Resultaten en conclusie Tijdens de NVC presentatie zullen de resultaten worden besproken, die de samenhang tussen criminele verleidingstechnieken en het delen van persoonlijke informatie illustreren, vergeleken bij het delen van persoonlijke informatie zonder dat een verleidingstechniek werd toegepast. Een discussie zal tot slot ingaan op implicaties en ethische aspecten.

ONDERZOEK EN BELEID: KAN DIT HUWELIJK SLAGEN?

12.45 – 14.15 uur

Inhoudelijk voorzitter: Joris Beijers

Technisch voorzitter: Rosa Koenraadt

Georganiseerde criminaliteit: onderzoek en beleid: Feiten, feitenvrijheid en pretenties

Edwin Kruisbergen

Georganiseerde criminaliteit en ‘ondermijning’ genieten grote aandacht van pers, politiek en publiek. Ook de wetenschap lijkt zich meer op deze prikkelende thema’s te storten. Sinds het kleine clubje pioniers ten tijde van Van Traa is inmiddels een kwart eeuw verstreken. Hoe staat het inmiddels met het onderzoek naar georganiseerde criminaliteit in Nederland? Hoe verhoudt beleid zich tot de wetenschap? Welke rol spelen feiten in ‘beleid’? En is de ‘wetenschap’ eigenlijk altijd wel zo feitelijk? Dit zijn vragen die aan de orde komen in dit betoog. De vragen worden benaderd vanuit ervaringen als onderzoeker op het terrein van georganiseerde criminaliteit en als kenniscoördinator binnen een beleidsdirectie.

Wat doen beleidsmedewerkers met wetenschappelijk onderzoek?

Joris Beijers, Annemiek Fokkens & Miriam Oostingha

Achtergrond en doel De (criminologische) onderzoekswereld en de beleidswereld zijn deels gescheiden werelden met hun eigen vragen, methoden en doelen. Toch is het idee dat wetenschappelijk onderzoek aanknopingspunten voor beleid kan bieden en dat beleidsdeskundigen daar iets mee doen. En andersom kunnen beleidsdeskundigen vragen stellen die onderzocht kunnen worden. Dit roept de vraag op in hoeverre dit gebeurt. In hoeverre is onderzoek bruikbaar voor beleidsvorming? Hoe denken beleidsmedewerkers over de rol van onderzoek? En in hoeverre gebruikt men inzichten uit onderzoek voor de beleidsvorming? In een onderzoek onder medewerkers van het Ministerie van Justitie en Veiligheid worden deze vragen onderzocht.

Methode In een eerder stadium zijn een tiental interviews gehouden met medewerkers van het ministerie over de kennisname van onderzoek, de mening erover en het gebruik ervan. Recent zijn enquêtes afgenomen om een wat representatiever beeld te krijgen binnen een directoraat-generaal van het ministerie en verbanden te kunnen onderzoeken.

Conclusie Uit de interviews is gebleken dat er tussen beleidsmedewerkers grote verschillen zijn in de mening over de rol van onderzoek en het gebruik van onderzoek in de beleidsvorming. Zo zorgen sommigen er naar eigen zeggen voor dat ze goed op de hoogte blijven en maken ze actief gebruik van inzichten uit de wetenschap. Anderen zeggen daar de tijd niet voor te hebben of zien geen geschikt onderzoek om het beleid op te baseren. Tijdens de presentatie zal ingegaan worden op verbanden die gevonden zijn in het enquêteonderzoek.

Wat kan een beleidsadviseur met wetenschappelijk onderzoek?

Alfred Toornstra & Ward Herminez

Achtergrond en doel In de zogenaamde gouden driehoek werken bedrijven, kennisinstellingen en overheid nauw samen, aan bijvoorbeeld innovatie of fundamenteeler onderzoek. De gedachte hierachter is dat deze gouden driehoek leidt tot een efficiëntere besteding van publieke middelen en verspreiding van (gevraagde en benodigde) kennis. In deze praktijkpresentatie wordt aan de hand van praktijkervaringen gezien of er sprake is van een driehoek en of die driehoek goud is.

Praktijk In de criminologische beleidspraktijk wordt onderzoek vanuit het perspectief van de beleidsadviseur ‘gebrokerd’, of anderszins aanbestedingsrechtelijk correct gegund of uitgevoerd. Hetgeen tot stand komt is een overeenkomst: een rechtshandeling waarbij in theorie meer, echter in de praktijk meestal maar twee partijen betrokken zijn. Onderzoeken worden niet breder dan de concrete opdracht gevaloriseerd. Plat gesteld wordt die waarde bepaald door de vraag of de beleidsadviseur ‘iets met het onderzoek kan’. In deze praktijkpresentatie wordt gezien hoe beleidsadviseurs die waarde bepalen. Deze waarde wordt al dan niet bepaald door bijv. draagvlak (in de maatschappij, maar ook binnen verschillende uitvoeringsdiensten), beleidsmatige consistentie, haalbaarheid (capaciteit, financiële middelen), politiek bestuurlijke wil/realiteit enz.

Conclusie Waarschijnlijk willen wetenschappers dat hun onderzoek leidt tot realisatie van aanbevelingen uit hun onderzoek. Wellicht kunnen wetenschappers –binnen hun onomstreden onafhankelijkheid- het perspectief van de beleidsadviseur sterker betrekken door beleidswaardegerichter te werk te gaan. Een uitnodiging voor reflectie van beide kanten.

DIVISIE ACTIVISME, EXTREMISME EN TERRORISME: PADEN NAAR RADICALISERING

12.45 – 14.15 uur

Inhoudelijk voorzitter: Fabienne Thijs

Technisch voorzitter: Elanie Rodermond

Rechts-extremisten en jihadisten: Ultieme anderen of vergelijkbare producten van de laatmoderne samenleving?

Jelle van Buuren & Fiore Geelhoed

Achtergrond en doel In het publieke en wetenschappelijke debat komen rechts-extremisme en jihadisme vaak afzonderlijk van elkaar of als twee tegengestelde bewegingen die elkaar voeden aan bod. Maar hebben we daarmee een compleet beeld van wat rechts-extremisten en jihadisten beweegt? Staren we ons niet blind op de tegenstellingen tussen deze bewegingen en met 'ons' zelf? Het doel van deze paper is om op zoek te gaan naar wat deze bewegingen met elkaar en de moderne samenleving als geheel gemeen hebben om op die manier een completer zicht te krijgen op wat mensen tot extremisme drijft.

Methode Deze paper is gebaseerd op de diverse onderzoeksbevindingen van de auteurs samen in de loop van de jaren, verzameld vanaf 2006. Dit betekent dat er geput wordt uit kwalitatieve semi-gestructureerde interviews, observaties en online discussies, een kwalitatieve analyse van propagandamateriaal van IS en een analyse van ego-documenten betreffende jihadisten en rechts-extremisten.

Resultaten en conclusie Uit de analyse komt naar voren dat concepten als liquiditeit, ontologische onzekerheid en een laat-modern identiteitsproject, bij zowel rechts-extremisten als jihadisten te herkennen zijn in bijvoorbeeld hun visie op de samenleving en politiek, hun identiteitsconstructie, het verlangen naar zuiverheid en een hang naar nostalgie. Qua vorm corresponderen de netwerkachtige structuren en het belang van de online-wereld met de laat-moderne samenleving als geheel. Zowel wat betreft hun houdingen als de vorm die deze bewegingen aannemen zijn er dus opvallende overeenkomsten tussen deze op het oog ultieme anderen onderling en in vergelijking tot de bredere samenleving.

Paden naar ideologisch gemotiveerde gewelds- en niet geweldsmisdrijven: empirische data over terrorismeverdachten in Nederland

Fabienne Thijs, Elanie Rodermond & Edward Kleemans

Achtergrond en doel Door de structurele dreiging van zowel extreemrechts als jihadistisch geïnspireerd geweld wereldwijd en de terugkeer en re-integratie van uitreizigers, wordt er meer aandacht besteed aan het radicaliseringsproces van extremisten. Binnen deze groep mensen met radicale ideeën gaat een aantal over tot geweld, terwijl het overgrote deel dat niet doet. Tot dusver hebben onderzoekers zich vooral gericht op de gewelddadige groep in plaats van ook te kijken naar de groep die *niet* overgaat tot geweld. In dit onderzoek is het doel een vergelijking te maken tussen die twee groepen, om zodoende te achterhalen op welke risico- en beschermende factoren zij overeenkomen en verschillen.

Methode Gebruikmakend van registratiedata van personen (N=368) die verdacht werden van een misdrijf met een terroristisch oogmerk in Nederland tussen 2004 en 2018 geven we inzicht in, en vergelijken we, de persoonlijke achtergrondfactoren (demografie, SES en crimineel verleden) van gewelddadige en niet gewelddadige terrorismeverdachten. Bovendien vergelijken we de hele groep terrorismeverdachten met hun broers/zussen en verdachten van niet-terroristische misdrijven.

Resultaten Eerste bevindingen tonen dat gebrek aan werk en eerder in detentie zitten de kans verhogen een gewelddadige terrorismeverdachte te worden in vergelijking tot niet gewelddadige terrorismeverdachten. Vergeleken met broers/zussen blijken terrorismeverdachten een grotere kans te hebben terrorismeverdachte te worden indien ze hun baan verliezen en een crimineel verleden hebben. Verder verschillen terrorismeverdachten nauwelijks van andere verdachten op de onderzochte factoren, op een hoger opleidingsniveau na. Meer analyses zijn nodig, maar met enige voorzichtigheid kan worden gesteld dat werksituatie en crimineel verleden factoren van belang zijn.

De new crime-terror nexus in de wijk: radicalisering en problematische jeugdgroepen

Frank Weerman & Rudie Neve

Achtergronden en doel Een korte of afgebroken opleiding, een zwakke positie op de arbeidsmarkt, een criminele achtergrond en ook psychische problematiek komen vaak voor onder geradicaliseerde jongeren. Ze komen ook vaak uit multi-etnische achterstandswijken. Dit soort achtergrondkenmerken zijn zeer verspreid, terwijl radicalisering en uitreizen naar Syrië geconcentreerd is in een beperkt aantal wijken. Door kwalitatief onderzoek hebben we geprobeerd meer inzicht te krijgen in de wijze waarop het radicaliseringsproces zich ontwikkelt.

Methode Begin 2013 vertrokken twintig mensen, op één na jonger dan dertig, waaronder drie vrouwen, uit een achterstandswijk naar Syrië. De meesten waren betrokken bij een problematische jeugdgroep met veel criminaliteit en overlast. Door middel van een casestudie, gebaseerd op politiegegevens, open bronnen en interviews met professionals zijn we de voorgeschiedenis nagegaan en de triggers die op individueel en groepsniveau een rol speelden.

Resultaten en conclusie Uit de tijdlijnen op individueel en groepsniveau blijkt dat een subgroep binnen de problematische jeugdgroep al ongeveer twee jaar voor het vertrek begon te radicaliseren. Trigger gebeurtenissen en de hierdoor opgeroepen levensvragen speelden hierbij een belangrijk rol. Contact met het jihadistische netwerk ontstond mede via enkele bekeerlingen en hun radicale vriendinnen. Connecties in het jihadistische netwerk leken ‘street capital’ op te leveren voor een aantal betrokkenen, die zo hun status in de straatcultuur konden verhogen. Criminaliteit en radicalisering lijken deels dezelfde achtergronden te hebben en sommige switchen tussen beide. Deze resultaten kunnen bijdragen aan het tegengaan van radicalisering en extremisme in bredere zin.

FATAAL GEWELD IN NEDERLAND

12.45 – 14.15 uur

Inhoudelijk voorzitter: Pauline Aarten

Technisch voorzitter: Tamar Fischer

Aard, omvang en ontwikkeling van fataal geweld in Nederland

Marieke Liem & Pauline Aarten

Achtergrond en doel Deze presentatie heeft als doel een actueel overzicht te geven van de aard, omvang en ontwikkeling van fataal geweld in Nederland. Hierbij kijken we specifiek naar de verspreiding van fataal geweld in tijd en plaats.

Methode We maken gebruik van de onlangs geactualiseerde en uitgebreide Dutch Homicide Monitor (DHM), waarin zaak-, slachtoffer- en daderkarakteristieken van alle moord en doodslagzaken in Nederland in de afgelopen 25 jaar zijn opgenomen. Door het gebruik van een veelvoud van bronnen en een veelvoud aan variabelen, zijn we in staat een gedetailleerd beeld te schetsen van het moordlandschap in Nederland.

Resultaten en conclusie Hoewel de recente ‘homicide drop’ in de meeste Westerse landen een gegeven is, was tot op heden niet duidelijk in hoeverre deze daling van toepassing is voor alle moorden bijeengenomen. Onze data laten zien, dat ondanks een algehele daling in het moordcijfer, bepaalde typen moorden – waaronder moorden in de context van georganiseerde (drugs)criminaliteit – relatief immuun zijn gebleven voor deze daling. Dit onderzoek benadrukt het belang om de discussie rondom de dalende moordtrend te verschuiven naar een verdiepende analyse van typen moorden; en van een analyse op nationaal niveau, te verschuiven naar een analyse op grootstedelijk niveau.

Illegaal gebruik van handgranaten in Nederland, 2008-2020

Katharina Krüsselmann

Achtergrond en doel In de afgelopen jaren duiken steeds meer berichten in Nederlandse lokale kranten op over moderne handgranaten die worden gevonden in de publieke ruimte, zoals bijvoorbeeld aan de deuren van winkels, sportclubs of cafés of in de voortuinen van woonhuizen in rustige buitenwijken. Echter is door een gebrek aan registratie en weinig wetenschappelijke kennis over dit fenomeen voorsnog weinig bekend over de aard en omvang, evenals de oorsprong van de

gevonden explosieven. Dit onderzoek had als doel om de lacune aan informatie over dit potentieel fatale geweldsmiddel in te vullen.

Methode Een systematische analyse van lokale, regionale en nationale krantenartikelen over incidenten met handgranaten in Nederland tussen 2008 en April 2020 leidde tot informatie over rond de 150 incidenten. De data uit de nieuwsartikelen hebben we verder vergeleken en aangevuld met politiedata waar nodig. Een statistische analyse werd uitgevoerd om de karakteristieken van het illegaal gebruik van handgranaten in Nederland in kaart te brengen.

Resultaten en conclusie Het illegaal gebruik van handgranaten is in de afgelopen jaren fors toegenomen, voornamelijk in Amsterdam en de drie andere grootste steden van Nederland. In rond de 40 procent van de incidenten is de handgranaat gedetoneerd, wat leidde tot twee dodelijke en meer dan tien niet-dodelijke slachtoffers. Over daders en de motieven van het illegaal gebruik van de handgranaten is met name door een laag ophelderingspercentage weinig bekend. Opmerkelijk is dat de horeca en winkels het vaakst doelwit worden van de daders, die meestal 's nachts handgranaten aan de voordeuren achterlaten.

Wanneer blaffende honden bijten: Een onderzoek naar fataal en niet-fataal partnergeweld

Pauline Aarten & Marieke Liem

Achtergrond en doel Terwijl het gezin vaak wordt beschouwd als de hoeksteen van de samenleving, kan het ook tot een van de meest gewelddadige sociale instituties worden gerekend. Naar schatting is 1,1% van de vrouwen en 0,2% van de mannen structureel slachtoffer van partnermishandeling. Eerder onderzoek laat ook zien dat partnermishandeling de kans voor partnerdoding vergroot. Ongeveer 25% van de moorden in Nederland betreffen partnerdoding. Maar kan partnerdoding het eindpunt van een continuüm van partnermishandeling worden gezien? Wanneer bijten blaffende honden? Ik zal tijdens dit congres de resultaten presenteren van ons onderzoek wat we recentelijk hebben afgerond voor Politie en Wetenschap, waarbij ik met name kijk naar de overeenkomsten en verschillen tussen partnerdoding en partnermishandeling op delicts-, individuele, of relationele kenmerken.

Methode We hebben alle partnerdodingszaken (n=185) in de periode 2010-2015 in Nederland bekeken. Data is gehaald uit de *Dutch Homicide Monitor*. Deze groep hebben we vergeleken met een random selectie van partnersmishandelingszaken uit politiedata in dezelfde periode (n=173). Multiële correspondentie analyse is

gedaan om te onderzoeken op welke delicts-, individuele, en relationele kenmerken beide groepen verschillen.

Resultaten en conclusie Uit de analyse blijkt dat partnerdodingen voornamelijk worden gepleegd uit angst voor verlating of scheiding, of in psychotische toestand. De dader is getrouwd met het slachtoffer en er heeft niet eerder huiselijk geweld jegens het slachtoffer plaatsgevonden. Bij partnermishandelingen gebruikt de dader vooral fysiek geweld en de mishandeling vindt voornamelijk plaats in de context van een uit de hand gelopen ruzie. Daarnaast kent de relatie tussen de dader en het slachtoffer een geschiedenis van huiselijk geweld.

Drug-related homicides in the Netherlands (1992-2016): a spatial analysis

Arnaldo Silvio Rabolini

Introduction Drug-related homicides (DRH) constitute an important part of all homicides in the Netherlands. However, DRH are not randomly spatially distributed but tend to cluster around specific areas. Understanding where and why is important to fully comprehend this type of homicides. Yet, there are virtually no studies that have focused on the spatial configuration of DRH in the Netherlands.

Method Relying on data provided by the Dutch Homicide Monitor, this work aims at describing the spatial distribution of drug related homicides in the Netherlands, while also identifying the factors that determine such spatial disposition.

Results DRH appear to be urban phenomenon: of the 482 cases of drug related homicides between 1992 and 2016, almost half of them occurred in the country's 4 large cities. Furthermore, DRH present very similar spatial distributions compared to other types of homicides, in particular Criminal Milieu homicides. At a micro level, however, there are no "hotspots" in any of the cities, even if there are small clusters in some specific neighbourhoods (operationalized as postcode areas). Moreover, postcode areas where DRH occurred tend to show higher levels of other types of non-homicidal crimes, although with differences between Amsterdam and Rotterdam.

DIVISIE ORGANISATIECRIMINALITEIT: EEN DWARSDOORSNEDE

14.30 – 16.00 uur

Inhoudelijk voorzitter: Clarissa Meerts

Technisch voorzitter: Jessica Hill

Strafrecht door de ogen van een witteboordencrimineel

Wim Huisman & Dennis Lesmeister

Achtergrond en doel Het laatste decennium is de maatschappelijke reactie op witteboordencriminaliteit steeds punitiever geworden en worden daders steeds vaker strafrechtelijk vervolgd en veroordeeld. Hoe beleven vervolgd worden voor witteboordencriminaliteit de strafrechtspleging? Wat zijn de gevolgen, niet alleen tijdens de opsporing en vervolging, maar ook tijdens en na straf en/of detentie? En maakt het uit of zij worden veroordeeld of vrijgesproken?

Methode In deze bijdrage worden resultaten gepresenteerd van een voor Nederland uniek onderzoek. Op basis van circa 35 interviews met (voormalige) bestuurders uit bedrijfsleven en openbaar bestuur die strafrechtelijk zijn vervolgd worden de gevolgen en de beleving van strafrechtspleging voor witteboordencriminelen geschetst. Wat zijn de gevolgen op zakelijk, persoonlijk, sociaalmaatschappelijk en mentaal vlak? En wat betekent dit voor de beginselen van goede procesorde en het bereiken van strafdoelen?

Resultaten en conclusie De resultaten laten zien dat schade zich vooral in de opsporings- en vervolgingsfasen voordoet door de statusdegradatie die met het strafproces gepaard gaat. Vooral de lange tijd van het proces heeft een destructieve werking en daarin is uiteindelijk weinig verschil tussen veroordeelden en vrijgesprokenen. De veroordeelden zijn door het proces niet tot inkeer gekomen, ervaren de strafexecutie niet als afschrikwekkend en hebben niet het idee dat het strafrechtstelsel bijdraagt aan hun resocialisatie.

Samenwerken tegen financieel-economische criminaliteit: publiek-private inspanningen

Clarissa Meerts

Achtergrond Tegen een achtergrond van een groeiende aandacht voor financieel-economische criminaliteit, een groeiende private onderzoeksector en capaciteitsproblemen binnen de Nationale Politie, wordt er in deze presentatie ingegaan op wat bedrijven zelf doen tegen financieel-economische criminaliteit, in hoeverre ze contact hebben met politie en justitie en hoe eventuele publiek-private contacten vorm worden gegeven.

Doel Het doel van deze presentatie is inzicht bieden in vormen van publiek-private relaties op het gebied van (interne) financieel-economische criminaliteit.

Methode De presentatie maakt gebruik van data verzameld met behulp van de volgende kwalitatieve onderzoeksmethoden: semigestructureerde interviews onder particuliere onderzoekers en politie en justitie (N=30); en case studies van strafrechtelijk en particuliere onderzoeksdossiers (N=7).

Resultaten (Voorlopige) resultaten worden besproken, o.a. over publiek/private contacten in het werkveld van particuliere recherche en publiek-private samenwerking.

Conclusies Het onderzoek wijst uit dat organisaties over het algemeen vooral buiten het strafrechtsapparaat om naar oplossingen zoeken voor interne financieel-economische criminaliteit. Echter, er zijn zeker ook gevallen waarin er om verschillende redenen wel contact is tussen private en publieke partijen. Deze contacten kunnen op verschillende manieren worden vormgegeven: ze kunnen zowel een meer gestructureerde vorm hebben, als meer los georganiseerd (ad hoc) zijn en ze kunnen zowel geformaliseerd zijn, als gebaseerd op informele netwerken en contacten. In deze presentatie worden voorbeelden besproken, zoals de Proeftuin verzekeringsfraude, waarin op basis van een convenant wordt geprobeerd door verzekeraars onderzochte zaken zonder uitgebreide tussenkomst van de politie voor de strafrechter te krijgen.

Longitudinale patronen in frequentie, ernst en diversiteit van regelovertreding door chemische bedrijven

Simone Luijk

Achtergrond en doel Hoewel er veel onderzoek wordt gedaan naar de criminele carrières van individuen, is nog weinig bekend over de ontwikkeling van regelovertredend gedrag van bedrijven door de tijd heen. De longitudinale studies naar organisatiecriminaliteit die zijn gedaan laten zien dat een klein deel van de bedrijven verantwoordelijk is voor een groot deel van de overtredingen en dat eerder regelovertredend gedrag een belangrijke voorspeller is voor toekomstig regelovertredend gedrag. Hoewel dus bekend is dat een deel van de bedrijven persistent de regels blijft overtreden, is nog nauwelijks onderzocht welke ontwikkelingspatronen nog meer onderscheiden kunnen worden. Bovendien wordt veelal gekeken naar de ontwikkeling in de frequentie van regelovertreding. Andere dimensies van criminele carrières, zoals de ernst en diversiteit van regelovertreding, zijn nog niet eerder beschreven voor bedrijven. Doel van dit onderzoek is het identificeren van subgroepen bedrijven met een soortgelijke ontwikkeling in termen van de frequentie, ernst en diversiteit van regelovertreding. Ook wordt onderzocht of bedrijfskenmerken voorspellend zijn voor deze ontwikkelingspatronen.

Methode: data en analyse Voor het onderzoek wordt gebruik gemaakt van een longitudinale dataset met gegevens over regelovertredingen door ruim 500 chemische bedrijven die in de periode 2007-2018 zijn geïnspecteerd in het kader van het Besluit risico's zware ongevallen (Brzo). De longitudinale patronen worden geïdentificeerd met behulp van een *group-based multi-trajectory modelling* analyse.

Resultaten en conclusie Op basis van literatuuronderzoek wordt een overzicht gegeven van eerdere longitudinale studies naar organisatiecriminaliteit en wordt beschreven wat er tot op heden bekend is over de criminele carrières van bedrijven. De huidige studie betreft een lopend onderzoek, waardoor de tot dan toe bekende resultaten worden gepresenteerd.

CRIMINOLOGISCH ONDERZOEK TIJDENS DE CORONAMAATREGELEN

14.30 – 16.00 uur

Inhoudelijk voorzitter: Veroni Eichelsheim

Technisch voorzitter: Steve van de Weijer

Stay home, stay safe? Onderzoek naar omvang, aard en ernst van huiselijk geweld ten tijde van de corona-crisis

Veroni Eichelsheim, Sjoukje van Deuren, Arjan Blokland & Steve van de Weijer

Achtergrond en doel De beperkte bewegingsvrijheid, sociale isolatie en financiële onzekerheid als gevolg van de COVID-19 maatregelen kunnen leiden tot oplopende spanningen thuis. Wat is het effect van de COVID-19 maatregelen op de omvang, aard en ernst van huiselijk geweld? De maatregelen bemoeilijken het contact tussen potentiële slachtoffers en professionals, waardoor de officiële huiselijk geweldsregistraties mogelijk in eerste instantie uitblijven. Dit kan ertoe leiden dat hulpverlening niet of (te) laat wordt ingezet. Systematisch onderzoek naar de effecten van de COVID-19 maatregelen op (meldingen van) huiselijk geweld ontbreekt nog. Dit betekent dat er hoogstens vermoedens zijn van mogelijke veranderingen in de huiselijk geweldregistraties als gevolg van de ingezette maatregelen.

Methode Wij zijn een quasi-experimenteel onderzoek gestart naar de omvang, aard en ernst van huiselijk geweldmeldingen in Nederland tijdens de periode van de COVID-19 maatregelen in vergelijking met dezelfde periode vorig jaar (weekniveau). Dit onderzoek betreft een samenwerking tussen wetenschap en praktijk: we maken gebruik van wekelijkse huiselijk geweldregistraties afkomstig van verschillende Veilig Thuis organisaties, vanaf ruim voor de start van de maatregelen tot geruime tijd daarna en vergelijken die met de meldingen van een jaar daarvoor.

Resultaten en conclusie We verwachten een vertraagde stijging in de omvang van huiselijk geweld, een toenemende ernst, maar ook veranderingen in daders, slachtoffers en melders van huiselijk geweld. Het onderzoek is net gestart, in deze sessie presenteren we voorlopige resultaten.

Naleving van richtlijnen voor sociale afstand in de openbare ruimte: een beschrijvende analyse op basis van CCTV-beelden

Carlijn van Baak, Wim Bernasco, Evelien Hoeben, Lasse Liebst & Marie Lindegaard

Achtergrond en doel Om epidemieën af te remmen is het essentieel dat richtlijnen voor het bewaren van sociale afstand worden nageleefd. Epidemiologische modellen veronderstellen dat burgers die richtlijnen volgen, maar daarvoor is weinig bewijs. Ons onderzoek geeft inzicht in de naleving van deze richtlijnen gedurende de huidige Corona epidemie.

Methode: data en analyses Wij maakten gebruik van beeldmateriaal van surveillance camera's in de openbare ruimte. Gedurende maart en april werden twee keer per week aantallen overtredingen van de richtlijnen geteld. We beperkten ons daarbij tot het verbod op groepsvorming en het gebod om 1.5 meter afstand tot anderen te bewaren. Ook telden we hoeveel mensen aanwezig waren in de openbare ruimte. Daarnaast verzamelden we uit diverse bronnen informatie over de ontwikkeling van de pandemie (nieuwe patiënten en overleden patiënten), de berichtgeving over de pandemie, de door de overheid ingestelde maatregelen, en de weersgesteldheid.

Resultaten en conclusie Mensen traden gedurende de hele periode regelmatig binnen de 1.5m zone van anderen en vormden groepen van 3 of meer personen. Nadat de overheid sancties introduceerde daalde het aantal overtredingen aanzienlijk, maar dit nam al snel weer toe. Naleving van de richtlijnen lijkt enigszins samen te hangen met de ontwikkeling van de epidemie in Nederland, maar niet met de berichtgeving in de media of de weersomstandigheden. Er is wel een sterke samenhang met het aantal mensen op straat: hoe meer mensen in de openbare ruimte aanwezig zijn, des te vaker worden de richtlijnen overtreden. Om afstandsregels in de openbare ruimte te kunnen naleven is het noodzakelijk dat mensen ook het advies volgen om zo veel mogelijk thuis te blijven.

Online 'exposen': een nieuwe vorm van high impact crime

Krista Schram

Achtergrond en doel Medio 2018 wezen berichten in de media op het fenomeen *exposen*, waarbij jongens naaktbeelden van meisjes en jonge vrouwen verspreiden met het doel hen te 'ontmaskeren' en aan de schandpaal te nagelen. Dit zou met name ernstige gevolgen kunnen hebben voor meisjes en vrouwen met een migratieachtergrond en in het bijzonder als zij uit een schaamtecultuur komen. Valide onderzoek naar de aard, omvang en achtergronden van dit fenomeen was echter nog niet beschikbaar.

Onderzoekers van Hogeschool Inholland startten een verkennend, kwalitatief onderzoek rond de vraag welke impact en gevolgen exposen heeft voor vrouwelijke studenten van Marokkaanse, Turkse en Hindoestaanse afkomst in het hbo.

Methoden en analyse Voor de beantwoording van deze vraag zijn 70 vrouwelijke studenten met een migratieachtergrond geïnterviewd van hogescholen uit de regio Rotterdam en Amsterdam. Verder is uitvoerig gesproken met 12 mannelijke studenten en zijn 16 hbo-professionals geïnterviewd. Voorafgaand aan de interviews zijn wetenschappelijke artikelen, mediaberichten en experts geraadpleegd om een nauwgezet beeld te krijgen van de bestaande kennis over en visies op het fenomeen exposen. Ook is de positie van sexting en exposen in het (straf)recht in kaart in kaart gebracht.

Resultaten en conclusie Het onderzoek laat zien dat exposen sterk leeft onder studenten en dat slachtofferschap ernstige, onuitwisbare gevolgen heeft -mentaal en in veel gevallen ook sociaal. Daarnaast komt naar voren dat veel meisjes en jonge vrouwen risico lopen slachtoffer te worden, omdat *sexting* - het in vertrouwen uitwisselen van seksueel getinte beelden van jezelf met een ander – anno 2020 een normaal verschijnsel is onder jongeren. Er zijn tevens indicaties dat dit risico als gevolg van de lockdown tijdens de Corona-crisis verder is toegenomen. De onderzoekers concluderen dat exposen moet worden gezien als een vorm van *high impact crime* vanwege het relatief hoge risico voor jonge vrouwen om er slachtoffer van te worden en de langdurige, negatieve impact die het op hun leven heeft.

STRAFFEN EN SANCTIES

14.30 – 16.00 uur

Inhoudelijk voorzitter: Gwendolyn Geuze

Technisch voorzitter: Tamar Fischer

Begrijpelijk motiveren van de straftoemeting: lessen voor rechters

Eline Ernst, Henk Elffers & Albert Klijn

Achtergrond en doel In de rechtspraak is met PROMIS een uitgebreide poging ondernomen om strafvonnissen beter leesbaar en begrijpelijk te maken. Echter blijkt dat het onderdeel van de strafmotivering voor het brede publiek daarbij nog steeds lastig te begrijpen is (Janssen et al., 2017; Van der Hoven & Plug, 2008). In dit onderzoek staat daarom de vraag centraal of en in hoeverre een beter gemotiveerde straftoemeting in strafvonnissen beter wordt begrepen en meer wordt geaccepteerd door het brede publiek. Dit onderzoek draagt daarmee bij aan de discussie over de begrijpelijkheid en acceptatie van straffen en hoe dit de legitimiteit van de rechterlijke macht beïnvloedt.

Methoden Voor dit onderzoek is gebruikt gemaakt van een experimentele vignettenstudie, waarbij echte vonnissen zijn aangepast tot korte vignetten. De vignetten verschillen op de kwaliteit van de motivering van de straf. Setjes van twee vignetten zijn willekeurig voorgelegd aan een panel van 475 respondenten van 18 tot en met 75 jaar die representatief zijn voor de Nederlandse bevolking. Vervolgens zijn de begrijpelijkheid en de acceptatie van de vignetten bevraagd, evenals enkele achtergrondkenmerken van de respondenten. De resultaten zijn geanalyseerd aan de hand van de verschillen tussen de vignetten voor zowel begrijpelijkheid als acceptatie.

Resultaten en conclusie Uit de resultaten komt naar voren dat een betere strafmotivering inderdaad leidt tot meer begrip en meer acceptatie. Uit het onderzoek blijkt dat werken aan betere motivering loont, ongeacht de achtergrond van de respondent. Dit is een aanmoediging voor de rechtspraak om concreet aan de slag te gaan met het verbeteren van de strafmotivering.

Are Alternative, Non-Detention Sanctions More Effective than other Punishment Options in Youth Justice? A Meta-Analysis of the Existing Evidence-Base

Gwendolyn Geuze

Background and Objectives This study examined the state of existing evidence about (alternative) non-detention sanctioning by means of analyzing differences in official recidivism for non-detention youth justice punishment options (e.g. community sanctioning, diversion) in two comparisons, namely non-detention sanctions compared to detention, and non-detention sanctions compared to disposals.

Methods A systematic literature search and meta-analysis was conducted following guidelines from the Campbell Collaboration and Cochrane Handbook for Systematic Reviews of Interventions. Upon data extraction and systematic data analysis, mean effect sizes were calculated utilizing (log) odds ratio as main effect measure, and meta-regression was conducted on four moderator variables: (1) methodological rigor, (2) referral stage, (3) main focus of sanction, and (4) sample risk level.

Results and Conclusions In total, 23 studies were deemed eligible for inclusion, of which seven qualified as studies comparing between detention versus non-detention, and 16 qualified as comparing between disposals versus non-detention. Mean effect sizes for both comparison groups (detention and disposal) yielded non-significant differences in recidivism rates. However, the odds of recidivism were smaller amongst youth with a non-detention sanction compared to youth in detention, and in light of a one-sided p-value this result was statistically significant. Noteworthy, the odds of recidivism were *not* higher for youth subject to a non-detention sanction compared to youth subject to a disposal. Finally, moderator analysis indicated that referral stage of intervention and methodological rigor significantly interfered with differences in effect size: studies of lower methodological quality and mixed referral stages were more likely to report larger effect sizes.

De bijdrage van strafrechtelijke contact-, locatie- en gebiedsverboden aan veiligheidsbeleving en welzijn: toepassing van het Empowerment Process Model

Irma Cleven

Slachtoffers van misdrijven hebben behoefte aan bescherming, in het bijzonder in geval van (voormalige) partners (Ten Boom, 2016). In de afgelopen jaren is hieraan tegemoetgekomen door de juridische mogelijkheden om strafrechtelijke verboden op te leggen uit te breiden. Onderzoek naar de effectiviteit van strafrechtelijke verboden richt zich met name op de frequentie waarmee verboden worden geschonden en de mate waarin herhaald slachtofferschap plaatsvindt. Er is echter maar een matig verband tussen deze uitkomstmaten en veiligheidsbeleving van het slachtoffer. Bovendien zijn doelen van slachtoffers vaak breder dan veiligheid en gerelateerd aan algeheel welzijn (Bennett Cattaneo, Grossman & Chapman, 2016). Er is weinig onderzoek gedaan naar welke doelen slachtoffers nastreven via een strafrechtelijk verbod en hoe slachtoffers de handhaving vervolgens ervaren. Deze handhaving is problematisch, vanwege een beperkte capaciteit van politie en justitie, problemen met bewijsbaarheid en verschillen in visies op proportionaliteit (Fischer, Cleven & Struijk, 2019). Om ervaringen met het proces van oplegging en handhaving van verboden te onderzoeken, is het Empowerment Process Model van Bennett Cattaneo & Goodman (2015) geschikt. Dit model beschouwt empowerment als ingebed in sociale interacties en structuren. Verder maakt het onderscheid in empowerment als een proces en empowerment als uitkomst. In deze presentatie leg ik aan de hand van dit model uit hoe verschillende aspecten van het proces van oplegging en de handhaving van verboden mogelijk bijdragen aan veiligheid en welzijn van slachtoffers. Daarbij verbind ik het model met de literatuur over procedurele, distributieve en retributieve rechtvaardigheid.

CRIMINOLOGISCHE INTERVENTIES EN HULPVERLENING

14.30 – 16.00 uur

Inhoudelijk voorzitter: Youssef Azghari

Technisch voorzitter: Pauline Aarten

WayOut: exit-programma's voor geradicaliseerde (ex)gedetineerden

Robin Christiaan van Halderen & Nanne Vosters

Achtergrond en doel In Europa lijkt vooralsnog geen einde te komen aan de dreiging van gewelddadig extremisme. Diverse vormen van extremisme (links-extremisme, rechts-extremisme, religieus extremisme, etc.) zijn te vinden binnen de Europese grenzen. Daarnaast keren honderden uitreizigers, met name uit Syrië en Irak, terug naar Europa. De veiligheidszorg staat zodoende voor een stevige uitdaging. Dat geldt in het bijzonder voor het gevangeniswezen en de daarbij betrokken organisaties.

Praktijk In het Europese project WayOut werken meerdere partners (onderwijs- en onderzoeksinstelling, overheidsinstanties, etc.) samen aan het vergroten van het inzicht in de effectieve inrichting en uitvoering van zogenaamde exit-programma's. Dit zijn interventieprogramma's gericht op disengagement of deradicalisering en de re-integratie van geradicaliseerde individuen in de samenleving. In het project wordt onder andere een literatuurstudie uitgevoerd, onderwijsmateriaal ontwikkeld en een raamwerk gemaakt van essentiële elementen die een exit-programma moet bevatten. Het project WayOut is hoofdzakelijk bedoeld voor het gevangeniswezen en de reclassering, maar heeft ook betrekking op het bredere veld van organisaties en instanties die bij de re-integratie van geradicaliseerde (ex)-gedetineerden zijn betrokken.

Conclusie Radicalisering en deradicalisering zijn uiterst complexe processen. Een 'one-size-fits-all' exit-programma kan niet worden opgesteld. Individueel maatwerk is noodzakelijk. Risicotaxatie, betrekken van sociaal netwerk en verlenen van nazorg zijn belangrijke elementen in een exit-programma. Een lacune tussen wetenschap en praktijk is rond het thema aan de orde. Wetenschappelijk onderzoek naar het ontwerpen en uitvoeren van effectieve exit-programma's wordt dan ook aangemoedigd.

Individuele ondersteuning door ervaringsdeskundigen

Margriet Lenkens, Gera Nagelhout, Loïs Schenk, Miranda Sentse, Sabine Severiens, Godfried Engbersen, Lisa Dijkhoff & Frank van Lenthe

Achtergrond en doel “Je denkt misschien ‘hmm, dat klinkt niet leuk, opgesloten zitten’. Maar het lege gevoel als de celdeur sluit, het gevoel wanneer er bewakers langs je cel lopen... Dat kan je niet voelen. Dat kan je niet begrijpen”, aldus een ervaringsdeskundige.

Ervaringsdeskundigheid wordt steeds vaker ingezet, ook binnen het forensische (jeugd)veld, vanwege een toegenomen waardering van het cliëntperspectief als aanvulling op wetenschappelijke kennis en praktijkkennis. Daarnaast bestaat er het idee dat (ervaren) gelijkenissen zouden kunnen leiden tot betere werkrelaties, wat weer kan leiden tot betere uitkomsten voor de cliënt. Maar wat hebben ervaringsdeskundigen nu te bieden in het contact met cliënten? En is wat zij doen zo anders dan hoe ‘reguliere’ hulpverleners omgaan met jongeren met crimineel gedrag?

Methode In dit onderzoek hebben we interviews gehouden met zeventien personen met een crimineel verleden die individuele ondersteuning bieden aan jongeren en jongvolwassenen (16-30 jaar) met crimineel gedrag.

Resultaten en conclusies We vonden dat ervaringsdeskundigen zich herkennen in cliënten, wat leidt tot empathie en een milde reactie op crimineel of risicovol gedrag. Daarnaast herkennen cliënten zich mogelijk ook in de ervaringsdeskundige, en lijken ze hem of haar te zien als een geloofwaardig en gerespecteerd rolmodel, dat hoop en perspectief kan bieden. Tot slot vonden we dat, als gevolg van hun eigen ervaringen, ervaringsdeskundigen sterk gericht zijn op het opbouwen van een menselijke relatie met de cliënt, gekenmerkt door gelijkheid, wederkerigheid, vertrouwen en oprechtheid, en lijken zij een realistische kijk op *desistance* te hebben.

Lokale Vroegsignalering van Afwijkend Gedrag

Annemarie van de Weert & Quirine Eijkman

Achtergrond Eerstelijns professionals hebben een belangrijke rol toebedeeld gekregen om 'potentieel risicovolle individuen' vroegtijdig te signaleren. Dit is preventiebeleid omdat er feitelijk gezien geen sprake is van strafbaar handelen. Als gevolg fungeren lokale professionals als 'poortwachters' van justitie. Hierbij worden ethische en wettelijke grenzen op de proef gesteld en/of overschreden vanwege schattingsfouten. Tegelijkertijd is het de vraag of er voldoende aandacht is voor de rechtsbescherming van betrokken individuen.

Doel praktijkpresentatie Deze presentatie is onderdeel van doorlopend actieonderzoek van het Lectoraat Toegang tot het Recht (HU). Wij onderzoeken letterlijk in de praktijk, zo veel mogelijk samen met mensen uit die praktijk. De sessie biedt daarom een moment van zelfreflectie, handelingsperspectief en bewustwording van praktijkvoering. Uw bijdrage zal overigens niet geregistreerd worden.

Inhoud Tijdens deze praktijkpresentatie gaan de onderzoekers graag in debat om samen met lokale professionals op zoek te gaan naar antwoorden. Eerst presenteren we een korte animatie waarin de problematiek wordt uiteengezet. De samenstelling van de animatie is gebaseerd op wetenschappelijk onderzoek van het Lectoraat Toegang tot het Recht (HU). We zullen dit kort toelichten.

Hierna worden toehoorders uitgenodigd om mee te denken/praten over de volgende vraagstukken: Waar dient vroegsignalering op gebaseerd te zijn? Wie zijn mogelijke de potentieel risicovolle individuen en waarom? Onder wiens verantwoordelijkheid valt vroegsignalering? Hoe kunnen schattingsfouten ondervangen worden? En hoe kan rechtsbescherming gewaarborgd blijven?

Conclusie Aan de hand van het debat met toehoorders zullen we uitkomsten formuleren voor mogelijke praktijkverbetering. Deze zullen we kort samenvatten en ter afronding presenteren.

Migratie, participatie en veiligheidzorg

Youssef Azghari, Janine Janssen & Christa Nieuwboer

Achtergrond en doel Hoe heeft de overgang van Nederland als een verzorgingsstaat naar een participatiemaatschappij en een strenger migratiebeleid het werk van sociale professionals in de veiligheidzorg veranderd? In deze bijdragen staan twee vragen centraal: welke verwachtingen hebben leden van niet-westerse migrantengezinnen met hulpvragen van de Nederlandse hulpverlening én in hoeverre sluiten deze op basis van hun ervaringen en die van professionals aan bij wat hulpverleners kunnen bieden?

Methode: data en analyses Voor een antwoord op onze vragen zijn sociale professionals ($N = 8$; 3 mannen, leeftijd: $M = 46.87$, $S = 10.15$), werkzaam in de veiligheidzorg, en een focusgroep ($N = 6$; 1 man, leeftijd: $M = 29.33$, $S = 10.16$) met een niet-westerse migrantenachtergrond geïnterviewd. De uitkomsten van ons exploratief onderzoek zijn voorgelegd aan 17 professionals.

Resultaten en conclusie De analyse van data ten aanzien van aansluiting van verwachtingen bij mensen met een migratieachtergrond op de hulpverlening leidde tot 18 belemmerende en 18 bevorderende factoren. Over het algemeen ontstaat het beeld van een mismatch tussen hoe niet-westerse gezinnen kijken naar de hulpverlening en wat hulpverleners kunnen betekenen. Dit leidt tot accumulatie van problemen, onveiligheid en zet participatie van niet-westerse migrantengezinnen onder druk. Meer persoonlijke hulp in de veiligheidzorg, waaronder de hulpverlening, biedt soelaas. Deze individuele hulp leidt tot betere allianties, betere participatie en reductie van niet-westerse cliënten in een gedwongen kader.

Tijdschrift voor Criminologie

Al 60 jaar hét wetenschappelijke tijdschrift over criminologie!

Alle tijdschriften van Boom criminologie toegankelijk via www.tijdschriften.boomcriminologie.nl

- ✓ archief volledig doorzoekbaar;
- ✓ blijf op de hoogte met de gratis e-mailattendering;
- ✓ sinds 2018 altijd één artikel per aflevering open access beschikbaar.

U kunt een abonnement nemen op één of meer tijdschriften, maar ook op de gehele portal (all-in). Interesse in een all-in abonnement of een proefperiode? Neem dan contact op met onze salesafdeling via sales@boomdenhaag.nl of bel met 070-330 70 33.

Ook losse artikelen verkrijgbaar!

Boomcriminologie

→ www.boomcriminologie.nl

Waar een klein land groot in kan zijn

Nederland en synthetische drugs in de afgelopen 50 jaar

€ 41,00*

Nederland is groot wat betreft het produceren en verhandelen van synthetische drugs (met name xtc en amfetamine). Sterker, Nederlandse criminelen zijn mondiale toppers, met netwerken en handelspraktijken over de hele wereld. Het is een miljardenbusiness, die een schaduwconomie vormt met grote aantrekkingskracht.

Dit boek beschrijft waarom Nederland hierin zo groot is geworden en waarom dit zo blijft, tenzij de Nederlandse overheid drastische maatregelen treft.

Pieter Tops, Judith van Valkenhoef, Edward van der Torre en Luuk van Spijk

9789462368750, 1e druk, 276 pagina's

*Van dit boek is ook een verkorte versie verschenen onder de titel **Nederland en synthetische drugs: een ongemakkelijke waarheid**. Met deze beschouwing (die ook in het Engels verkrijgbaar is) beogen de auteurs een bijdrage te leveren aan het nationale en internationale debat over drugs, drugscriminaliteit en de terugdringing daarvan.*

**Bestel vandaag nog uw exemplaar
op www.boomcriminologie.nl**

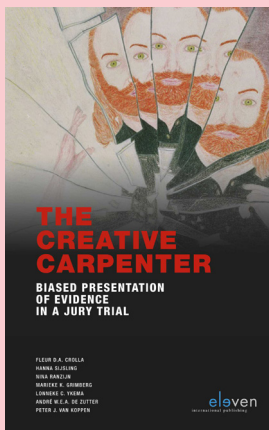
Boomcriminologie

www.boomcriminologie.nl

* Prijzen zijn incl. btw en excl. verzendkosten. Prijswijzigingen onder voorbehoud.
Onze leveringsvoorwaarden kunt u vinden op www.boomcriminologie.nl.

Boomcriminologie

Onderzoeken naar mogelijke rechtelijke dwalingen

info@boomcriminologie.nl | www.boomcriminologie.nl

- Wetenschappelijke boekenreeks
- Multidisciplinaire publicaties over criminologie en veiligheid
- Kwaliteitswaarborging door double blind peerreview-procedure
- Platform voor jonge onderzoekers en experts

**Detentiebeleving van
geïnterneerde vrouwen**
Anouk Mertens

De grens voorbij
Charlotte Colman (red.), Freja
De Middel, Antoine Spapens,
Stephan Van Nimwegen, Rik
Ceulen, Sabine Gerbrands,
Letizia Paoli en Elke Roevens

Verscheidenheid in veiligheid
Tom de Leeuw

Drugsriminaliteit in de Rotterdamse haven

Aard en aanpak van het fenomeen

€ 46,50*

De Rotterdamse haven vervult wereldwijd een belangrijke economische positie. Naast een van de belangrijkste toegangspoorten van goederen naar Europa en de rest van de wereld, is de haven ook een belangrijk logistiek knooppunt voor georganiseerde criminaliteit. De afgelopen jaren hebben grote drugsvangsten en corruptieschandalen een stempel gedrukt op de berichtgeving over de Rotterdamse haven.

Dit boek geeft op basis van kwalitatief onderzoek een diepgaand beeld van de aard en de aanpak van drugsriminaliteit in de Rotterdamse haven.

Richard Staring, Lieselot Bisschop, Robby Roks, Elisabeth Brein en Henk van de Bunt
9789462369689, 1e druk, 300 pagina's

**Bestel vandaag nog uw exemplaar
op www.boomcriminologie.nl**

Boomcriminologie

www.boomcriminologie.nl

* Prijzen zijn incl. btw en excl. verzendkosten. Prijswijzigingen onder voorbehoud.
Onze leveringsvoorwaarden kunt u vinden op www.boomcriminologie.nl.

De juiste bronnen voor kennis over criminaliteit en veiligheid

Op 1 september 2015 introduceerde Boom uitgevers Den Haag een nieuw en fris merk: Boom criminologie. Dit merk is een voortzetting van het criminologiefonds dat voorheen onder de naam Boom Lemma verscheen.

Als toonaangevende wetenschappelijke uitgever helpen wij complexe maatschappelijk vraagstukken onder de aandacht te brengen van academici, beleidsmakers en andere publieke professionals.

We werken hiervoor samen met vooraanstaande wetenschappers en professionals uit de praktijk, maar ook prominente verenigingen zoals de Nederlandse Vereniging voor Criminologie. Dankzij hen zijn wij in staat om met onze publicaties de ontwikkelingen in het maatschappelijk debat over deze vraagstukken nauwlettend te volgen en te stimuleren.

Boomcriminologie
Postbus 85576 | 2508 CG Den Haag
070 330 70 33
info@boomcriminologie.nl

Boomcriminologie